

L'EIX BALEAR-GIBRALTAR-CANÀRIES GUANYA IMPORTÀNCIA.

MORÁN, PARTIDARI DE LA GLOBALITZACIÓ AL MAGRIB

La regió del nord-oest, també anomenada Magrib, s'ha caracteritzat, aquests darrers anys, quant a la política exterior espanyola per una manca total de visió geopolítica de la zona. Polítiques heterogènies entre els diversos òrgans espanyols —Exteriors, Delegació permanent a l'ONU, Carretero/Franco—, han marcat un passat de desprestigi per a l'estat espanyol; conscients que substancials interessos, tant econòmics com de defensa, han estat i/o estan ubicats en aquesta regió.

Només cal mirar el mapa del món per veure la importància que té la regió nord-occidental d'Àfrica. Les diverses i nombroses comunicacions marítimes i aèries que creuen l'eix Balears-Gibraltar-Canàries, la influència directa i indirecta de les dues superpotències a cada banda del Mediterrani, així com les dues ciutats, Ceuta i Melilla, ubicades en el territori del Marroc, fan que sigui un indret prou suggestiu per a l'estat espanyol. El contenciós del Sahara i el futur incert d'aquest territori que segons l'ONU el considera «territori no autònom» i, per altra banda, el Regne del Marroc ja no es qüestiona la «marroquinitat», fa preveure una llarga espera abans d'arxivar-se el cas.

Espanya l'any 1975 —segons els acords de Madrid— donava la sensació de voler-se rentar les mans de tota responsabilitat internacional declinada d'aquest territori administrat des de 1958.

Les aspiracions nacionalistes marroquines respecte a Ceuta i Melilla estan «in mente» d'aquest país, això no és cap secret per a ningú, la qual cosa posa en evidència l'«espanyolitat» de les dues ciutats riberenyes. El govern espanyol ara té un bon tema per demostrar la «sapiensa» de cara a la posta en marxa i desplegament de la xarxa diplomàtica. Ha de procurar de no caure en els errors de

governos anteriors tant criticats pel PSOE quan estava a l'oposició.

Les Canàries, segons alguns estrangers, no tenen la infraestructura suficient per estar ben defensades cara en fora, donat que és un dels punts neuràlgics de la defensa espanyola. No s'ha d'alarmar l'opinió pública ni tampoc parlar massa sovint d'aquests temes, perquè això connotaria una preocupació i intranquil·litat d'aquests territoris. Aquesta expressió és la que corria, de boca en boca, ara fa deu anys, pels que comandaven la política exterior espanyola. I avui? Com s'entén, doncs, que en un recent programa informatiu de TVE hi hagi censura prèvia en una entrevista a Hassan II, en la qual el Rei alauita no pogués dir als espanyols què pensa sobre Ceuta i Melilla. El fet que les dues ciutats no poguessin escoltar, per boca del Rei marroquí, el que aquest en pensa, no vol dir que aquests quedin al marge i salvaguardades de l'esperit anexionista del Marroc.

La R.A.D.S. i el Front Polisari

La República Àrab Democràtica Saharai (R.A.D.S.) guanyà una batalla molt important —política i moral— quan l'OUA va considerar-la com un estat més africà en ésser admesa en aquesta organització. Avui més de 60 països d'arreu del món re-

SUMARI

Canàries, eix fonamental per a la defensa

pàg. 3

Estats Units i el Japó controlen el Pacífic

pàg. 6

El govern espanyol pressionat per l'ingrés al COCOM

pag. 15

*Sudan:
Una guerra oblidada*

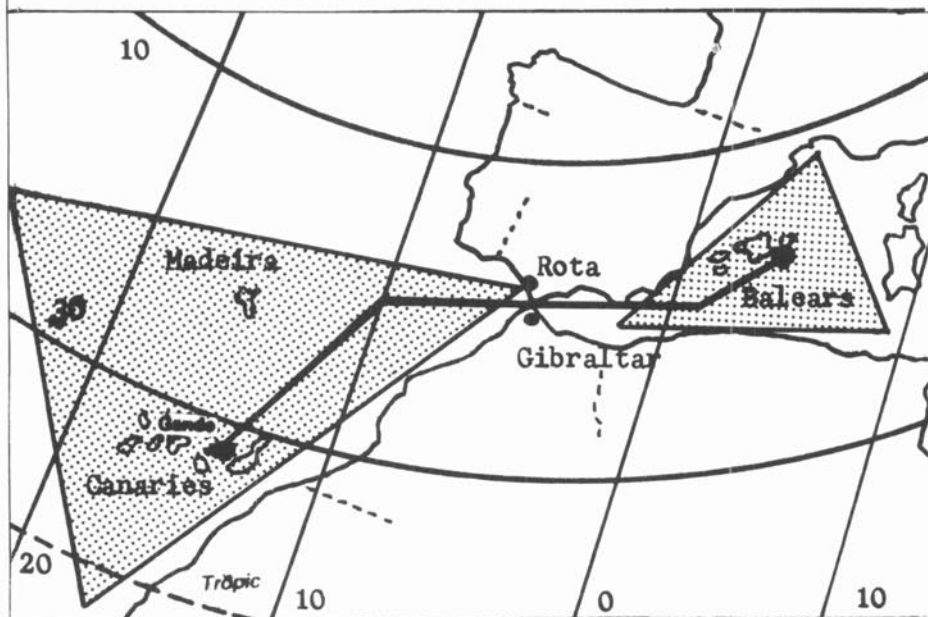
pàg. 12

*Cimera de Grans Ciutats
Entrevista amb
Martha S. Kaplan*

Pàg. 16

Dossier Cidob. Director: Josep Ribera. Edita i realitza: CIDOB, Centre d'informació i Documentació Internacionals a Barcelona. Secretaria i Comandes: Roger de Llúria, 125, 1r. 08037-BARCELONA. Està autoritzada la reproducció esmentant la procedència.

L'EIX DE LES CANÀRIES

L'eix Balears - Estret de Gibraltar - Canàries, és juntament amb els triangles defensius de l'Atlàntic sud i del mediterrani occidental, la principal zona estratègica espanyola.

coneixen el govern de la R.A.D.S. Entre ells es troba Nigèria, un dels països de més poder econòmic de l'Àfrica negra i Mauritània que posseeix tres anys la zona sud del Sahara. L'entrada de la R.A.D.S. a l'OUA produí la sortida sense vacil·lació del Regne alauita, la qual cosa és la primera vegada que succeeix en tota la història de l'organització africana.

El braç armat de la R.A.D.S., el Front Polisari, cada vegada està més organitzat, tàcticament i logísticament. Però l'exèrcit marroquí, —prop de 145.000 soldats i amb un pressupost militar de més de mil milions de dòlars— ha construït en el territori ocupat quatre murs gegantescs per tal de defensar-se de les atrevides incursions del Polisari. El quart i darrer mur ha suscitat una dura tensió entre el Marroc i Algèria per conflictes fronterers. Gràcies a aquests tipus de defensa, ciutats prou importants com Bojador, Amgala, El Aaium, Smara i, sobretot, els rics jaciments de fosfats de Bu-crâa, estan salvaguardades del Polisari.

És difícil saber amb certesa la quantitat de soldats que compta el Polisari, però s'especula entre els 14.000 i 18.000. En aquests moments el Polisari té gran diversitat d'armes —encara que poc sofisticades— el canó anticarros de 200mm, tubs múltiples d'artilleria anomenats òrgans de Stalin, blindats T-55, missils terra-terra i terra-aire, etc. De cara al transport es fan servir els moderns BMP soviètics, de cost força elevat.

L'ajut exterior al Polisari ha estat finançat des de llur origen per Líbia i sobretot per Algèria. Líbia des que

signà el Tractat d'Uxda, sembla ser, almenys per lògica fraternitat amb el Marroc, que s'esdevindria promarroquí, en detriment de l'ajut i recolzament que havia donat al Front Polisari. Tampoc no cal oblidar la presència soviètica indirecta mitjançant Algèria. I darrerament, la presència de cubans es fa sentir a marxes forçades, uns són pescadors, altres geòlegs o investigadors; sigui com sigui, la nutritiva concurrència estrangera es fa palesa.

«Fa deu anys —rememora Mohamed Abdelaziz, President de la R.A.D.S., Secretari General del Front Polisari i Ministre de Defensa— érem un poble dividit, enfrontat pel tribalisme, separat entre diferents nacionalitats, pauperitzat, reduït a la mendicitat. La taxa d'analfabetisme era prop del 99 per cent. Avui s'han invertit aquestes xifres, gràcies a la campanya d'alfabetització. Mils de nens van a l'escola...» Malgrat que aquesta escolarització sigui positiva —no ho dubtem— els nens complementen les activitats de formació escolar amb la gimnàstica i diverses instruccions militars o de guerra. Això vol dir que després de l'etapa escolar, es compta, de fet, amb un soldat més. Les dones també lluiten al costat dels homes.

És difícil de saber la quantitat de persones que segueixen el Front Polisari, així com les persones identificades amb la República democràtica. El que sí que es pot constatar és que la doctrina d'aquesta República democràtica és força peculiar, la llibertat gairebé no existeix. La prova és que la parada militar celebrada pel

desè aniversari del començament de la lluita —el nacionalisme nascut per independitzar-se d'Espanya i ara del Marroc—, estigué molt programada i amb molts indrets vetats de cara als mitjans de comunicació d'arreu del món.

Per altra banda semblar ser que el socialisme radical que es porta a terme o la «nacionalització dels diners» és evident, ni soldats ni generals no cobren cap sou. No hi ha ni més rics ni més pobres. En les Forces Armades els graus tenen un caire operatiu i no jeràrquic. En definitiva, tots junts per a una causa digna: la independència front qualsevol estat forani.

La declaració de Madrid

Abans d'entrar a analitzar els Acords de Madrid cal recordar alguns fets decisius succeïts entre el 1974-1975, segons explica Fernando Morán quan era a l'oposició: «Espanya decidí jugar a l'autodeterminació convocant un Referèndum; Marroc desencadenà una campanya violenta en contra; Mauritània fou guanyada en la tesi del repartiment pel Marroc; Algèria manteni el principi d'autodeterminació, avisà contra qualsevol rectificació espanyola d'entesa bilateral, però no donà suport decididament a Espanya; Espanya descobrí un fort nacionalisme al Sahara; Espanya intentà de canviar de postura, mica a mica, i acceptà la tàctica dilatòria marroquina de petició d'una opinió consultiva al Tribunal Internacional de Justícia. Espanya quedà desarmada a l'ONU en no forçar el Referèndum i es tancà...»

Per altra banda, la situació política interna de l'estat espanyol era sensible: mort d'en Carrero Blanco, salut delicada d'en Franco, la situació econòmica estava en franca davallada.

En el 2n. paràgraf de la Declaració de Madrid (14 de novembre de 1975) s'especificà que Espanya hauria de crear una administració temporal al Sahara: la Yemàa, les administracions de Rabat i Nuakchott hi col·laboraren. Cal dir, també, que la Llei de Descolonització del Sahara (Llei 403-1975) de 19 de novembre, signada pel Príncep d'Espanya, no s'ha publicat mai en el «BOE» ni en el de les «Cortes».

La Declaració de Madrid necessitava un desenvolupament i un perfeccionament, mentrestant es donava temps a la Yemàa de cara a les tasques administratives per preparar l'autoqovern.

L'EIX DE LES CANÀRIES

El govern espanyol fixà la data límit pel Referèndum el 26 de febrer del 1976, a través d'una carta entregada a l'ONU, en la qual s'anunciava que en la mencionada data cessava tota responsabilitat internacional derivada de l'administració del territori. Així mateix, Espanya, considerava que el procés de descolonització s'hauria realitzat o consumat quan la població s'autodeterminés lliurement.

El Referèndum no s'ha fet mai d'una forma lliure per part de la població saharauí, la qual cosa vol dir que Espanya deixà oberta la qüestió de la sobirania. Per altra banda l'ONU considerarà que el Sahara Occidental era un «territori no autònom». El marc Jurídico-legal del contenciós es va agreujar quan el 16 d'abril del 1976 es publicà, al Butlletí Oficial Marroquí, el text del Tractat de Partició del territori del Sahara entre Marroc i Mauritània. El Marroc es tragué «de sota el barret» la transmissió de ple domini i sobirania, repartint-se el territori (no l'administració d'un territori no autònom) entre els dos estats.

Mauritània, l'any 1979, davant de les incapacitats per defensar-se vers el Front Polisari renuncià a l'ocupació de la part sud del Sahara, la qual se l'annexionà el Regne alauita. Quines seran les properes annexions de Hassan II?

Ceuta i Melilla

Una cautelosa política exterior s'està portant a terme al Magrib per part del Marroc. Quan encara està fresc el «mal gust de boca» de la transmissió del Sahara per part d'un estat protector —Espanya— i un estat annexionista —el Marroc—, i la qüestió de Ceuta i Melilla sembla ser que va paral·lela al futur èxit d'Espanya per obtenir la sobirania de Gibraltar, el President del govern espanyol, Felipe González, diu a Gaddafi que «les Canàries són intocables».

Això és com una reacció en cadena produïda per una bomba —esperit irredentista del Marroc— d'ordre creixent, escalonat i d'importància geoestratègica vital (el Sahara-Ceuta i Melilla-les Canàries).

És molt possible que la forta tensió entre Algèria i el Marroc es dissipés en el suposat cas que el primer recolzés el Marroc si l'administració de Rabat decidís llançar una ofensiva per recuperar les dues places espanyoles. A més, aquest hipotètic cas permetria que el Marroc pogués salvar les discòrdies existents entre

els estats que integren el Magrib i, en conseqüència, també la reincorporació del Regne de Hassan II en l'Organització per la Unitat Africana.

La seguretat de Ceuta i Melilla depèn, en bona part, de la xarxa diplomàtica emprada d'una forma intel·ligent i amb una visió global clara per part espanyola cap al Magrib. Tot i així la Moncloa hauria d'estar present, almenys als passadissos, de les sengles conferències que ens afecten directament, com ha demostrat fins ara l'Estat francès.

El 27 de gener de 1975, Rabat entregà una carta al Comitè de Descolonització on «es formulà la reivindicació i se sol·licità la inclusió de Ceu-

ta i Melilla a la llista de territoris a descolonitzar». El 7 de febrer, Espanya s'hi oposà en base a arguments jurídics i històrics molt sòlids.

Segons aquests arguments no hi hauria d'haver cap dubte en parlar de l'espanyolitat d'aquestes ciutats en els títols abans esmentats. Melilla i Ceuta pertanyen a la Corona de Castella abans de formar-se la nacionalitat i estat marroquins. No oblidem, però, que les relacions internacionals —i més quan es tracta de zones estratègiques per a la defensa— sovint resulten aspres i fredes. ■

Ramon Roca i Ribó

L'ARXIPÈLAG CANARI: NUCLI ESSENCIAL PER A LA DEFENSA ESPANYOLA

Les Canàries són unes illes doblement «afortunades», pel clima i la bellesa natural del relleu i per altra banda la privilegiada situació estratègica. Han adquirit una importància vital des que Espanya està integrada a l'Aliança Atlàntica. D'aquesta manera es recolza la zona sud —Iberland— de l'OTAN, on el triangle Açores-Madeira-Canàries és indispensable per cobrir l'entrada oest del Mediterrani. L'OTAN, des que compta amb el membre número 16, ha passat a controlar aquesta entrada d'una forma rotunda.

La resta de la península ibèrica no és un espai privilegiat per un teatre ofensiu militar, sinó més aviat té una missió de suport de diversos fronts d'operacions logístiques destinades cap al centre d'Europa. La península es convertirà, doncs, en un magatzem d'armes —molt possiblement nuclears—, per llur situació, a manera de plataforma oberta cap als mars i oceà. A més disposa d'unes muralles naturals: els Prineus.

Les Canàries tenen la sort de no ser el blanc dels sofisticats míssils intercontinentals soviètics. La distància que les separa de la plataforma hispànica permet de no estar dintre del radi d'acció, en cas que la Unió Soviètica «pitgi el botó».

L'arxipèlag canari s'enllaça amb un nucli essencial: Gibraltar, que no solament compta amb la importància del penyal, sinó també amb la de l'estret. Llur funció bàsica és el control dels vaixells que creuen la zona. L'altra funció, tant o més delicada, és la detectació dels submarins nuclears

soviètics. Si continuem entrant cap al Mediterrani ens trobarem amb el tercer nucli estratègic defensiu espanyol: les Balears. Les bases militars, principalment a Mallorca i Menorca, són també dignes d'esmentar, ja que geogràficament semblen una transgressió de la península ibèrica per divisar més bé les ones de la mar i llurs «paràsits»: els submarins i vaixells amb feliç destí cap a la terra promesa.

Les Canàries i els seus voltants són una zona rica en pesca. Abans de la Declaració de Madrid no hi havia problemes de cara a les aigües jurisdiccionals, que es contraposaven amb les del Sahara. Però en l'actualitat han sorgit diversos problemes legals, amb el Marroc, que afecten els pescadors espanyols per haver treballat tradicionalment en aquesta zona en base a pràctiques històriques.

El dirigent del MPAIAC, Cubillo, recolzat per Algèria, intentà crear un nacionalisme a les Canàries per tal de trobar menys obstacles els països del Magrib, en el cas de qüestionar-se l'espanyolitat de les illes. Cubillo va ésser escoltat gràcies a alguns membres del FLN (Front d'Alliberament Nacional) algerià. Però Egipte, Tunis, Mauritània i, més tard, la pròpia Algèria van aconseguir la suspensió d'aquesta proposta.

Amb l'arribada de l'autonomia els intents de nacionalisme «artificial» emprats per un tercer país s'han dissipat. ■

R.R.

L'EIX DE LES CANÀRIES

El govern espanyol fixà la data límit pel Referèndum el 26 de febrer del 1976, a través d'una carta entregada a l'ONU, en la qual s'anunciava que en la mencionada data cessava tota responsabilitat internacional derivada de l'administració del territori. Així mateix, Espanya, considerava que el procés de descolonització s'hauria realitzat o consumat quan la població s'autodeterminés lliurement.

El Referèndum no s'ha fet mai d'una forma lliure per part de la població saharauí, la qual cosa vol dir que Espanya deixà oberta la qüestió de la sobirania. Per altra banda l'ONU considerarà que el Sahara Occidental era un «territori no autònom». El marc Jurídico-legal del contenciós es va agreujar quan el 16 d'abril del 1976 es publicà, al Butlletí Oficial Marroquí, el text del Tractat de Partició del territori del Sahara entre Marroc i Mauritània. El Marroc es tragué «de sota el barret» la transmissió de ple domini i sobirania, repartint-se el territori (no l'administració d'un territori no autònom) entre els dos estats.

Mauritània, l'any 1979, davant de les incapacitats per defensar-se vers el Front Polisari renuncià a l'ocupació de la part sud del Sahara, la qual se l'annexionà el Regne alauita. Quines seran les properes annexions de Hassan II?

Ceuta i Melilla

Una cautelosa política exterior s'està portant a terme al Magrib per part del Marroc. Quan encara està fresc el «mal gust de boca» de la transmissió del Sahara per part d'un estat protector —Espanya— i un estat annexionista —el Marroc—, i la qüestió de Ceuta i Melilla sembla ser que va paral·lela al futur èxit d'Espanya per obtenir la sobirania de Gibraltar, el President del govern espanyol, Felipe González, diu a Gaddafi que «les Canàries són intocables».

Això és com una reacció en cadena produïda per una bomba —esperit irredentista del Marroc— d'ordre creixent, escalonat i d'importància geoestratègica vital (el Sahara-Ceuta i Melilla-les Canàries).

És molt possible que la forta tensió entre Algèria i el Marroc es dissipés en el suposat cas que el primer recolzés el Marroc si l'administració de Rabat decidís llançar una ofensiva per recuperar les dues places espanyoles. A més, aquest hipotètic cas permetria que el Marroc pogués salvar les discòrdies existents entre

els estats que integren el Magrib i, en conseqüència, també la reincorporació del Regne de Hassan II en l'Organització per la Unitat Africana.

La seguretat de Ceuta i Melilla depèn, en bona part, de la xarxa diplomàtica emprada d'una forma intel·ligent i amb una visió global clara per part espanyola cap al Magrib. Tot i així la Moncloa hauria d'estar present, almenys als passadissos, de les sengles conferències que ens afecten directament, com ha demostrat fins ara l'Estat francès.

El 27 de gener de 1975, Rabat entregà una carta al Comitè de Descolonització on «es formulà la reivindicació i se sol·licità la inclusió de Ceu-

ta i Melilla a la llista de territoris a descolonitzar». El 7 de febrer, Espanya s'hi oposà en base a arguments jurídics i històrics molt sòlids.

Segons aquests arguments no hi hauria d'haver cap dubte en parlar de l'espanyolitat d'aquestes ciutats en els títols abans esmentats. Melilla i Ceuta pertanyen a la Corona de Castella abans de formar-se la nacionalitat i estat marroquins. No oblidem, però, que les relacions internacionals —i més quan es tracta de zones estratègiques per a la defensa— sovint resulten aspres i fredes. ■

Ramon Roca i Ribó

L'ARXIPÈLAG CANARI: NUCLI ESSENCIAL PER A LA DEFENSA ESPANYOLA

Les Canàries són unes illes doblement «afortunades», pel clima i la bellesa natural del relleu i per altra banda la privilegiada situació estratègica. Han adquirit una importància vital des que Espanya està integrada a l'Aliança Atlàntica. D'aquesta manera es recolza la zona sud —Iberland— de l'OTAN, on el triangle Açores-Madeira-Canàries és indispensable per cobrir l'entrada oest del Mediterrani. L'OTAN, des que compta amb el membre número 16, ha passat a controlar aquesta entrada d'una forma rotunda.

La resta de la península ibèrica no és un espai privilegiat per un teatre ofensiu militar, sinó més aviat té una missió de suport de diversos fronts d'operacions logístiques destinades cap al centre d'Europa. La península es convertirà, doncs, en un magatzem d'armes —molt possiblement nuclears—, per llur situació, a manera de plataforma oberta cap als mars i oceà. A més disposa d'unes muralles naturals: els Prineus.

Les Canàries tenen la sort de no ser el blanc dels sofisticats míssils intercontinentals soviètics. La distància que les separa de la plataforma hispànica permet de no estar dintre del radi d'acció, en cas que la Unió Soviètica «pitgi el botó».

L'arxipèlag canari s'enllaça amb un nucli essencial: Gibraltar, que no solament compta amb la importància del penyal, sinó també amb la de l'estret. Llur funció bàsica és el control dels vaixells que creuen la zona. L'altra funció, tant o més delicada, és la detectació dels submarins nuclears

soviètics. Si continuem entrant cap al Mediterrani ens trobarem amb el tercer nucli estratègic defensiu espanyol: les Balears. Les bases militars, principalment a Mallorca i Menorca, són també dignes d'esmentar, ja que geogràficament semblen una transgressió de la península ibèrica per divisar més bé les ones de la mar i llurs «paràsits»: els submarins i vaixells amb feliç destí cap a la terra promesa.

Les Canàries i els seus voltants són una zona rica en pesca. Abans de la Declaració de Madrid no hi havia problemes de cara a les aigües jurisdiccionals, que es contraposaven amb les del Sahara. Però en l'actualitat han sorgit diversos problemes legals, amb el Marroc, que afecten els pescadors espanyols per haver treballat tradicionalment en aquesta zona en base a pràctiques històriques.

El dirigent del MPAIAC, Cubillo, recolzat per Algèria, intentà crear un nacionalisme a les Canàries per tal de trobar menys obstacles els països del Magrib, en el cas de qüestionar-se l'espanyolitat de les illes. Cubillo va ésser escoltat gràcies a alguns membres del FLN (Front d'Alliberament Nacional) algerià. Però Egipte, Tunis, Mauritània i, més tard, la pròpia Algèria van aconseguir la suspensió d'aquesta proposta.

Amb l'arribada de l'autonomia els intents de nacionalisme «artificial» emprats per un tercer país s'han dissipat. ■

R.R.

EXPORTACIONS

El «boom» del sector exterior no podrà mantenir les mateixes quotes enguany

LES EXPORTACIONS VAN SER EL MOTOR DE L'ECONOMIA ESPANYOLA AL 1984

El dèficit de la balança de pagaments espanyola s'ha reduït durant l'exercici 84 de 9.488 milions de dòlars a 7.225, gràcies a un espectacular augment de les exportacions. Encara això ni els medis més optimistes no pensen que enguany es pugui assolir un balanç tan favorable en el comerç exterior.

La balança de pagaments per compte corrent donà, el 1984, guanys per valor de 4.000 milions de dòlars, per haver presentat un superàvit de 1.500 milions de dòlars, davant els 2.500 de dèficit el 1983. La bona marxa de les exportacions durant l'exercici anterior, en especial els darrers mesos de l'any, va constituir un factor essencial en aquest procés.

La previsió de creixement de l'exportació per l'exercici 84, en termes de balança de pagaments, suposava un 35 per cent, en pessetes corrents, és a dir un 20 per cent en volum real de comerç. En dòlars, el creixement estimat el 84 és del 21 per cent. Sempre en termes de balança de pagaments, el dèficit comercial espanyol passarà de 7.380 milions de dòlars el 1983, a 4.000 milions de dòlars el 1984. Mentre que la taxa de cobertura ha pujat d'un 68% el 1983 a un 80% el 1984.

Les dades oficials indiquen que les exportacions a països de l'OCDE passen del 64,7 per cent el 1983, a un 68,8 per cent el 1984. Aquest creixement s'atribueix principalment a l'espectacular augment de les exportacions als Estats Units (del 6,8 al 9,7% del total). Paral·lelament, es detecta un descens respecte dels països de l'OPEP (del 14,5 al 9,5 per cent del total), així com també a l'àrea Iberoamericana, on es redueix del 4,9 al 3,7 per cent. Els mercats de l'Est es mantenen estables entorn al 2,6 per cent i creix l'exportació a la resta de països del món, constituint un 14,7% del total (abans era del 12,6%).

Luis de Velasco, secretari d'Estat pel comerç destacà com a factors més importants que expliquen l'evolució de les exportacions espanyoles: el creixement generalitzat del comerç mundial (calculat en un 8 per cent real), i l'augment de les exportacions a l'àrea de l'OCDE, entorn a un 11,5 per cent real. Es valora també molt positivament l'evolució de la

IMPORT	ANY	EXPORT
16.382	77	10.611
17.505	78	13.480
24.022	79	18.352
32.306	80	20.581
30.701	81	20.586
29.050	82	20.150
28.500	83	21.200
28.865	84	23.068

(En milions de dòlars)

pesseta que durant l'exercici 84 es desprecià en funció del dòlar entorn el 12 per cent, mentre que el 1983 ho havia fet en un 30,6 per cent. Igualment, respecte als països de la CEE, la pesseta ha observat una tendència a l'apreciació.

El ministre d'Economia i Hisenda, Miguel Boyer considerà que les exportacions havien estat el motor de l'economia espanyola durant 1984, encara que precisà que esperava que el 1985 aquest paper preponderant fóra substituït pel propi consum intern. Les estimacions de l'INFE per a 1985, són que les exportacions augmentin entorn el 4 o 5 per cent de volum, acceptant un creixement de les importacions de l'ordre d'un 4,5 per cent en termes reals, llavors el dèficit comercial en termes de balança de pagaments per a 1985, seria també de l'ordre d'uns 4.000 milions de dòlars. Economia espera però assolir un superàvit per compte corrent semblant o superior, fins i tot, al de 1984.

El propi Luis de Velasco preveia, com a factors positius que coadjuvaren el creixement exportador pel 1985, l'augment real dels mercats d'exportació, previst per l'OCDE en un 6'5 per cent real, la continuïtat de la política d'afavoriment del sector exportador i les noves ofensives a fer en mercats d'àrees poc treballades.

Entre els aspectes negatius que es preveuen per l'exercici d'enguany s'inclouen un progressiu descens de la competitivitat de l'exportació espanyola determinat per la posició efectiva real de la pesseta i per l'elevada elasticitat de les exportacions envers aquesta. També el creixement de la demanda interna, les altres xifres d'exportació de 1984, de les quals caldrà sortir el 1985 (promitjos mensuals de 320.000 milions de pessetes) i els ritmes decreixents d'increment de l'exportació dintre del període de 1984. Les dades oficials assenyalen que mentre en els sis mesos del 84 s'enregistrava un 24 per cent real d'augment sobre el mateix període del 83, en els darrers mesos de l'any el ritme decreixent baixà al 7,5 per cent.

Set àrees per aprofundir

A més a més dels tradicionals mercats europeus per a les exportacions espanyoles, la darrera cimera exportadora de l'INFE (Institut Nacional de Foment de l'Exportació) ha concentrat els seus treballs en d'altres mercats, agrupats en set àrees:

1. SUD-OEST ASIÀTIC. La conca del Pacífic és territori tradicionalment controlat per Japó que té el 70 per cent de la inversió de capital estranger a la zona i més del 50 per cent del comerç exterior de la regió. Seguint els esforços dels nord-americans, Europa, i naturalment Espanya, tendirà —en el futur— a augmentar la seva presència aprofitant l'important component del passat històric que pesa contra els japonesos en els estats de l'àrea, i pel fracàs de la política «look east» dels països del sud-oest asiàtic que veuen com el Japó ha augmentat la relació de dependència econòmica, a la qual es veuen sotmesos, i que tampoc no s'ha generat un procés de transferència de

EXPORTACIONS

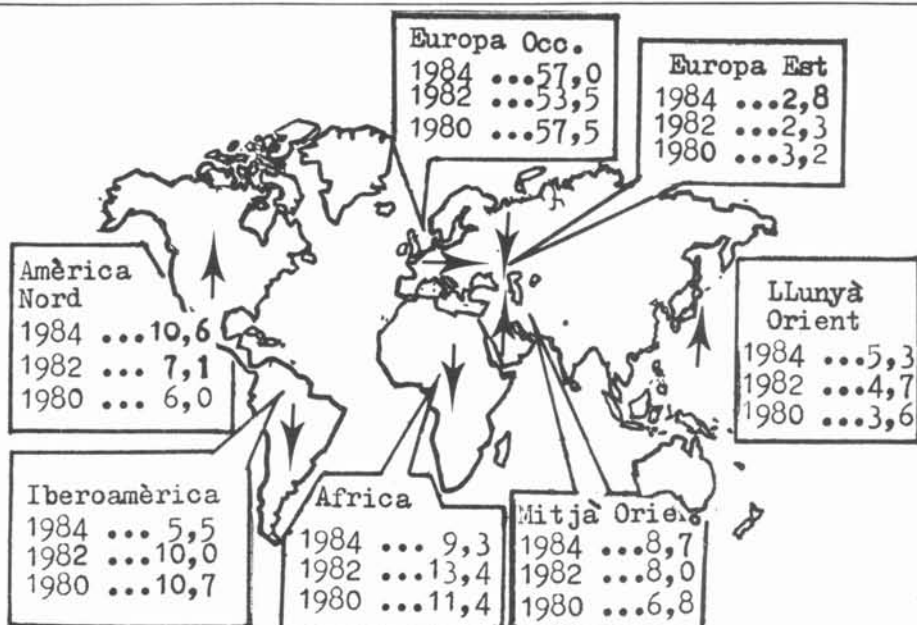
tecnologia. És la zona del tercer Món amb un major potencial de desenvolupament. Espanya participarà aviat en el Banc Asiàtic de Desenvolupament per afavorir la penetració a la zona.

2. SUD DELS ESTATS UNITS. Els estats del sud dels EUA per l'evolució que estan presentant en el context nord-americà haurien de ser un objectiu essencial de les exportacions espanyoles. Les similars condicions de vida i, fins i tot, les facilitats idiomàtiques, permeten una major facilitat operativa. En el conjunt de les exportacions espanyoles als EUA, s'observa la necessitat d'augmentar els components de credibilitat i continuïtat al mercat. Les compensacions del programa FACA poden obrir noves possibilitats d'accés als EUA.

3. OEST DELS EUA. Aquesta zona si fóra un estat independent seria la cinquena potència mundial en el comerç internacional. Àrea no afectada per la crisi de la indústria pesada dels EUA. Califòrnia, líder de la revolució informàtica i tecnològica, concentra el major atractiu per les exportacions espanyoles. Thoms O. Enders, en un acte organitzat recentment pel CIDOB, recordava que des de 1982, Espanya ha reduït el dèficit de la balança comercial bilateral, de 3.000 a 1.000 milions de dòlars i que les exportacions al mercat nord-americà suposen un 1% del creixement espanyol dels dos darrers anys. Enders no amagà que existeixen pressions i queixes contra els productes espanyols, sobretot per la pràctica del «dumping».

4. PAÏSOS ESCANDINAVS. Els quatre països escandinaus suposen el 7,7 per cent del comerç mundial, amb ingressos «per càpita» que els situen entre els dotze països primers del món. Els productes alimenticis, de consum, i industrials són els principals sectors exportadors que s'hi poden adreçar. El sector de maquinària-eina, gairebé duplicà el 1984 les seves vendes als països escandinaus. La serietat del mercat del nord té com a contrapartida la liberalitat de les importacions, els baixos sostres de duanes, les escasses restriccions quantitatives i la facilitat imperant pel comerç internacional.

5. PENÍNSULA ARÀBIGA. Malgrat la invasió de potents competidors estrangers establerts a la zona, continua existint una forta demanda de béns i serveis exportats. Les empreses mixtes poden ser la solució per a un bon grup de sectors industrials, que rebrien forts ajuts locals. Una altra idea que cal refusar és que es

Evolució geogràfica de l'exportació espanyola (% exportació zonal s/exportació total). L'any 1984 només inclou fins al setembre.

tracta d'un mercat d'influències, la qual cosa, cada dia és menys certa perquè els mercats de l'àrea evolucionen cap a la competitivitat usual entre preus, serveis i professionalitat de l'exportador.

6. AUSTRÀLIA I NOVA ZELANDA. El mercat està poc treballat només 17 mil milions de pessetes el 1984. En el cas d'Austràlia, les exportacions espanyoles han estat de 15 mil milions de ptes. mentre que en el mateix període, les exportacions italianes van suposar 119 mil milions de

pessetes. S'espera que Espanya duplici en els dos pròxims anys les seves quotes de mercat a la zona.

7. MÈXIC. La progressiva liberalització de les importacions mexicanes i els símptomes de recuperació econòmica, fan pensar que Espanya hauria de participar juntament amb empreses mexicanes en projectes de coïversió i cofabricació. El sostre exportador espanyol a Mèxic es va assolir l'any 1982, durant el qual Espanya va ser el cinquè proveïdor de l'estat mexicà.

LA XINA: UN NOU MERCAT

Malgrat el desconeixement mutu que afecta les relacions comercials bilaterals els contactes polítics podran donar pas a iniciatives empresarials espanyoles cap a la Xina. Espanya compra actualment de la Xina productes per valor d'11.928 milions de pessetes, mentre que les exportacions al mercat xinès pugen 9.530 milions de ptes.

A primers de febrer arribà a Espanya una missió xinesa encapçalada per la ministressa de Relacions Econòmiques i Comercials, Chen Muhua, que visità diverses empreses espanyoles, (Codorniu, Sedunió i Nutrepa, a Catalunya). Tot seguit s'anuncià la pròxima visita a la Xina tant del president del govern, Felipe González, com dels Reis, que ja van anar a Pequín el 1978.

Des que, el 1978, la Xina inicià l'obertura al mercat internacional, l'interès dels xinesos per productes espanyols ha anat creixent. Així el 1978 les vendes espanyoles pujaven 64 milions de dòlars, mentre que en

el període gener-novembre de 1984 n'han suposat 158. Bàsicament, es beneficien les empreses Ensidesa, Tubacex, Tubo-export, Babcock Wilcox, Asturiana de Zenc, Montefibre, ERT, Cros, Rio Ródano, Alcudia i Landerlan. L'interès espanyol pels productes xinesos es fonamenta en el blat de moro, la soja, el cotó i el carbó. La Xina té previstes despeses de 14.200 milions de dòlars (175.000 milions de pessetes el 1985) per a la importació de tecnologia avançada.

L'especial significació que la Xina confereix a Espanya és un fet. La primera gira europea del president xinès, Li Xiannian, començà a Mallorca i durant l'estada es va detectar l'interès xinès per augmentar les relacions comercials, tecnològiques i culturals amb Espanya. Les diplomàcies hispano-xineses, en no tenir cap contenció, i donada la seva coincidència en molts punts de vista sobre la situació internacional tenen projectat establir una mena d'aliança. ■

Xavier Horcajo

Estats Units, l'URSS i la Xina es disputen l'oceà més gran

EL PACÍFIC: UNA PEÇA MÉS DE L'ENGRANATGE BIPOLAR

Dues guerres, les de Vietnam i Corea, subratllen la importància de la zona asiàtica de l'oceà Pacífic dins de la geopolítica mundial. Fa més de trenta anys que la zona és l'escenari de rivalitats inacabables —directes o indirectes— entre les potències «regionals»: Estats Units, URSS i Xina.

Des dels anys 50 la política americana a l'àrea no ha sofert grans variacions. Es tracta bàsicament de mantenir un ampli ventall d'aliances combinant els factors polítics i econòmics amb els militars. El paper de gendarme d'Àsia —i del món— obliga els EUA a mantenir unes constants estratègiques que no canvien amb l'arribada al poder d'un nou president.

El principal objectiu del dispositiu militar americà és el de controlar les grans rutes marítimes d'aquesta part del món que des del golf Pèrsic i l'oceà Índic condueixen a la mar de Xina o directament al Pacífic fins a les seves costes o a les de la URSS.

Els EUA i Xina

Indubtablement el canvi més espectacular a la zona es produí el 1978, quan Washington i Pequín normalitzaren les seves relacions. La conseqüència més immediata d'aquests acords ha estat el canvi de bàndol de Xina, que ha passat de ser l'enemic principal a convertir-se en un aliàt estratègic dels Estats Units per fer front a l'«hegemonisme» de la URSS a l'Àsia Oriental.

La retòrica anticomunista de l'administració Reagan, el recolzament a Taiwan (Xina nacionalista) i els bons ulls amb què es veuria a Washington una remilitarització del Japó no contribueix a crear un clima de confiança entre ambdós països.

Ans el contrari, els Estats Units han donat la impressió d'utilitzar Xina com una carta més dintre del seu

joc de gran potència i Xina ha reaccionat equilibrant la seva diplomàcia i obrint converses amb la URSS per tractar dels problemes fronterers. En una paraula: marcant les distàncies; però la realitat és que els EUA han recuperat la confiança de molts dels seus aliats a la zona, gràcies a l'alineació del gegant xinès al seu costat, del qual tots recelen poc o molt.

Aliances heterogènies.

La major part dels petits països que envolten el Pacífic observaven amb temor el creixement de la influència soviètica a l'Extrem Orient, la guerra xino-vietnamita i la intervenció del règim comunista de Hanoi a Cambotja. A l'època tots aquests elements acceleraren l'apropament sino-americà i contribuïren a reforçar antigues aliances entre països amb un pes i un paper molt desigual dintre del joc bipolar.

En aquest sentit l'Administració Reagan ha «liberalitzat» les transferències d'armes i tecnologia cap els seus aliats de l'ANZUS (Austràlia, Nova Zelanda i EUA) i de l'ANASE (Associació de Nacions de l'Àsia del Sud-oest: Indonèsia, Malàsia, Filipines, Singapur i Tailàndia), oblidant totes les qüestions relatives als drets humans de l'època de Carter.

Gràcies a la sobrevaloració del dòlar i al dèficit comercial americà la major part dels països de l'arc del Pacífic coneixen una forta reactivació econòmica, i ja al 1983 el seu volum de comerç amb els Estats Units era superior al d'Europa. Paral·lelament

els EUA han reforçat el seu potencial aeronaval i nuclear a la zona, i no dubten a recolzar règims polítics que s'enfronten amb greus problemes interns com els de Filipines i Corea del Sud.

Els esdeveniments d'aquests darrers anys, la caiguda del Xa de l'Iran i la intervenció de la URSS a l'Afganistan amb les «amenaces» per les rutes d'aprovisionament que se'n deriven, no han fet trontollar la cohesió d'aquest mosaic d'aliances, globalment favorable als Estats Units. Malgrat tot, les picabaralles són inacabables entre aliats tan diferents, aquest és el cas de Nova Zelanda que ha prohibit l'ús dels seus ports als vaixells dels EUA que transportin càrregues nuclears.

Aparentment els països que envolten el Pacífic, amb tants interessos contraposats, donen una certa imatge de multipolaritat política amb centres interconnectats però independents entre si. La realitat és que els esdeveniments a la regió segueixen clarament el fil d'una estratègia bipolar.

Estratègia bipolar

Paradoxalment aquesta és la zona on les forces d'ambdues potències es troben enfrontades més directament, i és alhora la regió estratègica més vulnerable de la URSS, perquè les seves bases militars es troben molt allunyades dels seus principals centres industrials. D'aquí prové la gran importància que els soviètics concedeixen a l'oceà Pacífic.

Al 1983 un avió comercial sudcoreà amb 269 passatgers fou abatut sobre el mar del Japó per la URSS,

que es limità a justificar la seva acció —no hi hagué supervivents— explicant que l'avió s'havia apartat de la seva ruta de vol per efectuar una missió d'espionatge pels Estats Units.

Una rèplica tan brutal no es pot comprendre si no s'explica que la tensió a la zona no havia deixat d'augmentar des de 1981, quan la nova Administració americana exposà oficialment com entenien el concepte d'«escalada horitzontal». Si els soviètics ataquessin una zona on la defensa dels EUA fos feble —per exemple els camps petrolífers del Pròxim Orient— els Estats Units podrien reaccionar atacant un lloc on la URSS fos especialment vulnerable: la zona escollida pels estrategues americans seria el Pacífic del Nord-oest.

Així el Pacífic venia a ocupar en l'estratègia militar americana el lloc que tradicionalment havia ocupat Cuba, que fins aquell moment s'havia considerat com el blanc ideal per aquesta mena de «contraofensives».

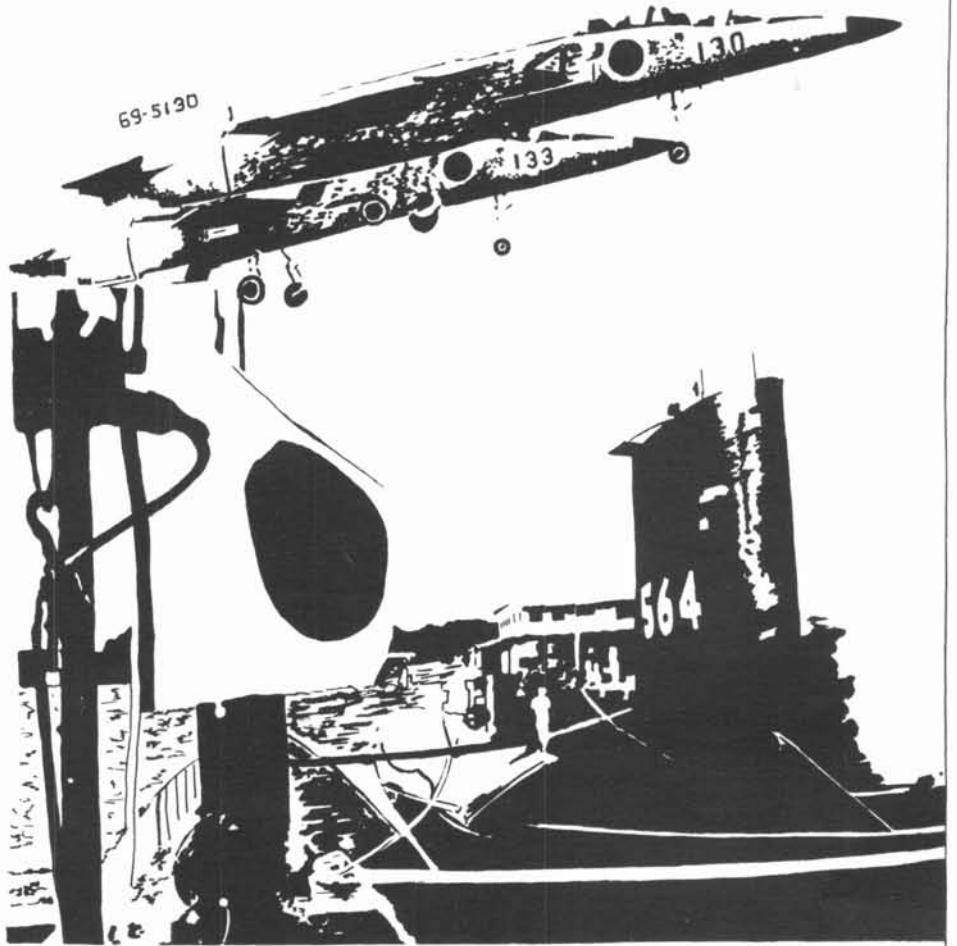
Els EUA començaren a actuar d'acord amb aquest nou plantejament. Enviaren alguns avions-radar (AWACS) al Pacífic per controlar les activitats navals i aèries de la Unió Soviètica i instal·laren 48 nous caça-bombarders al Japó; també reforçaren la VII Flota amb un altre cuirassat.

A mitjan 1983 els Estats Units estudiaven la possibilitat d'instal·lar missils de creuer a Corea del Sud per poder bloquejar la flota soviètica al mar del Japó en cas de conflicte. Aquest és el rerafons de l'esfondrament de l'avió sudcoreà.

Per a la URSS el nord-oest del Pacífic és d'un interès estratègic de primer ordre, que només pot superar l'Europa de l'Est. Més d'un terç del potencial naval soviètic té la seva base a Vladivostok i en cas de necessitat hauria donat suport a la flota naval que la URSS manté a l'Índic des dels anys setanta.

Si afegim que la persistència del conflicte fronterer amb Xina —malgrat les converses iniciades— obliga la URSS a mantenir desplegades al llarg de milers de quilòmetres gairebé una quarta part de la seva força aèria i terrestre, i que les comunicacions de la zona amb la resta del país són difícils perquè s'ha de travessar la regió de Sibèria podem fer-nos una idea global del desavantatge geoestratègic de la URSS en aquesta part del món; sobretot si s'hagués d'enfrontar simultàniament a més d'un enemic potencial. ■

Alba Basco

UNA NOVA POLÍTICA DE DEFENSA PEL JAPÓ

L'elecció el 1983 de Yasuhiro Nakasone com a cap de Govern ha suposat per al Japó l'adopció de posicions clarificadorres en matèria de seguretat nacional, més en consonància amb la potència econòmica internacional d'aquest petit país.

La Constitució del Japó prohibeix de manera específica el rearmament del país i la seva participació en qualsevol sistema de defensa col·lectiva. En aquest sentit el Japó respecta —almenys oficialment— tres grans principis en tot l'aspecte referent a les armes nuclears: no en posseeix, no en fabrica i no permet que se n'instal·lin al seu territori.

Una bona part de l'èlite política japonesa voldria adaptar el país a les «noves» realitats estratègiques i nuclears perquè considera que és la millor manera que es reconegui al Japó la posició que pel seu potencial econòmic li pertany dins del conjunt asiàtic. Però la població s'oposa a una interpretació abusiva de la Constitució en aquest sentit.

Després d'haver intentat —sense èxit— mantenir relacions estables amb països del seu entorn com la URSS i Xina, els dirigents japonesos

han hagut d'admetre que la seva capacitat per menar una política exterior amb iniciativa pròpia és molt reduïda i està molt condicionada per factors externs.

Primer. La seva posició geoestratègica, molt propera a les costes de la URSS i amb bases americanes instal·lades al seu territori, fa que la seva política exterior es vegi molt influenciada per les oscil·lacions del clima de distensió entre ambdues potències. Cal assenyalar que les bases dels EUA al Japó estan —teòricament— capacitades per bloquejar qualsevol iniciativa militar soviètica a l'oceà Pacífic.

Segon. Tots els seus veïns, fins i tot Xina, recelen del potencial econòmic del Japó i conserven un cert regust pel signe imperialista de les invasions japoneses del continent asiàtic al llarg de tota la història.

Tercer. La tendència del Japó ha

que es limità a justificar la seva acció —no hi hagué supervivents— explicant que l'avió s'havia apartat de la seva ruta de vol per efectuar una missió d'espionatge pels Estats Units.

Una rèplica tan brutal no es pot comprendre si no s'explica que la tensió a la zona no havia deixat d'augmentar des de 1981, quan la nova Administració americana exposà oficialment com entenia el concepte d'«escalada horitzontal». Si els soviètics ataquessin una zona on la defensa dels EUA fos feble —per exemple els camps petrolífers del Pròxim Orient— els Estats Units podrien reaccionar atacant un lloc on la URSS fos especialment vulnerable: la zona escollida pels estrategues americans seria el Pacífic del Nord-oest.

Així el Pacífic venia a ocupar en l'estratègia militar americana el lloc que tradicionalment havia ocupat Cuba, que fins aquell moment s'havia considerat com el blanc ideal per aquesta mena de «contraofensives».

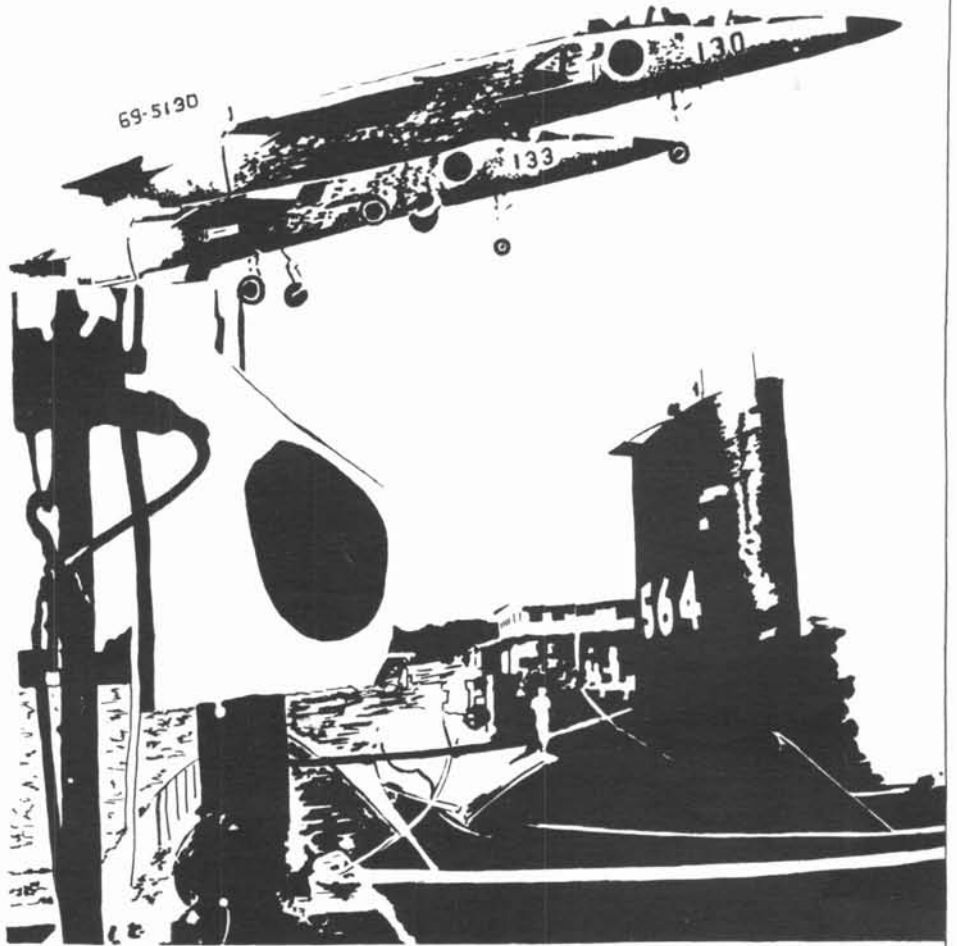
Els EUA començaren a actuar d'acord amb aquest nou plantejament. Enviaren alguns avions-radar (AWACS) al Pacífic per controlar les activitats navals i aèries de la Unió Soviètica i instal·laren 48 nous caça-bombarders al Japó; també reforçaren la VII Flota amb un altre cuirassat.

A mitjan 1983 els Estats Units estudiaven la possibilitat d'instal·lar missils de creuer a Corea del Sud per poder bloquejar la flota soviètica al mar del Japó en cas de conflicte. Aquest és el rerafons de l'esfondrament de l'avió sudcoreà.

Per a la URSS el nord-oest del Pacífic és d'un interès estratègic de primer ordre, que només pot superar l'Europa de l'Est. Més d'un terç del potencial naval soviètic té la seva base a Vladivostok i en cas de necessitat hauria donat suport a la flota naval que la URSS manté a l'Índic des dels anys setanta.

Si afegim que la persistència del conflicte fronterer amb Xina —malgrat les converses iniciades— obliga la URSS a mantenir desplegades al llarg de milers de quilòmetres gairebé una quarta part de la seva força aèria i terrestre, i que les comunicacions de la zona amb la resta del país són difícils perquè s'ha de travessar la regió de Sibèria podem fer-nos una idea global del desavantatge geoestratègic de la URSS en aquesta part del món; sobretot si s'hagués d'enfrontar simultàniament a més d'un enemic potencial. ■

Alba Basco

UNA NOVA POLÍTICA DE DEFENSA PEL JAPÓ

L'elecció el 1983 de Yasuhiro Nakasone com a cap de Govern ha suposat per al Japó l'adopció de posicions clarificadorres en matèria de seguretat nacional, més en consonància amb la potència econòmica internacional d'aquest petit país.

La Constitució del Japó prohibeix de manera específica el rearmament del país i la seva participació en qualsevol sistema de defensa col·lectiva. En aquest sentit el Japó respecta —almenys oficialment— tres grans principis en tot l'aspecte referent a les armes nuclears: no en posseeix, no en fabrica i no permet que se n'instal·lin al seu territori.

Una bona part de l'èlite política japonesa voldria adaptar el país a les «noves» realitats estratègiques i nuclears perquè considera que és la millor manera que es reconegui al Japó la posició que pel seu potencial econòmic li pertany dins del conjunt asiàtic. Però la població s'oposa a una interpretació abusiva de la Constitució en aquest sentit.

Després d'haver intentat —sense èxit— mantenir relacions estables amb països del seu entorn com la URSS i Xina, els dirigents japonesos

han hagut d'admetre que la seva capacitat per menar una política exterior amb iniciativa pròpia és molt reduïda i està molt condicionada per factors externs.

Primer. La seva posició geoestratègica, molt propera a les costes de la URSS i amb bases americanes instal·lades al seu territori, fa que la seva política exterior es vegi molt influenciada per les oscil·lacions del clima de distensió entre ambdues potències. Cal assenyalar que les bases dels EUA al Japó estan —teòricament— capacitades per bloquejar qualsevol iniciativa militar soviètica a l'oceà Pacífic.

Segon. Tots els seus veïns, fins i tot Xina, recelen del potencial econòmic del Japó i conserven un cert regust pel signe imperialista de les invasions japoneses del continent asiàtic al llarg de tota la història.

Tercer. La tendència del Japó ha

JAPÓ-PACÍFIC

estat la d'entendre la seva pertinença al sistema de seguretat occidental d'una manera més aviat simbòlica, a causa dels forts vincles que manté amb els EUA. Però el Japó, com a membre del club occidental, es veu afectat per decisions que es prenen en negociacions de les que no forma part.

A causa del perjudici que les «recomanacions» de l'OTAN en matèria de comerç Est-Oest ocasionen a l'economia japonesa, el Govern del Japó va decidir buscar alguna fórmula que permetés associar aquest arxipèlag a l'OTAN.

El 1983, i amb el recolzament dels Estats Units, el Japó va endegar una ofensiva diplomàtica als països de l'Europa occidental per tal de poder integrar-se d'alguna manera als treballs de l'OTAN sobre el comerç entre l'Est i l'Oest. França s'oposà decididament a l'intent japonès, en considerar que qualsevol forma d'integració del Japó a l'OTAN suposaria de fet la variació del caràcter exclusivament atlantista de l'Aliança.

La maniobra política del Japó seguia però una lògica més globalitzada. Deixant de banda l'economia, d'altres decisions de l'OTAN podrien afectar molt directament el Japó. Una possible reducció negociada dels euromissils a l'escenari europeu podria provocar un desplaçament immediat de SS-20 soviètics cap al teatre asiàtic. Una manca de solidaritat entre el Japó i l'OTAN en aquest aspecte podria afeblir molt a Tokio.

Nakasone, conscient que només la seva aliança amb els EUA pot jugar al seu favor dins del context internacional, no ha dubtat mai a recolzar

Reagan en la seva política estratègica global, i especialment, en la defensa del desplegament dels euromissils a Europa.

Nova política de defensa

Nakasone s'ha compromès amb els EUA a minar els quatre estrets pels quals ha de passar forçosament la flota soviètica, que té la seva base a Vladivostok (vegeu mapa) si vol desplegar-se al Pacífic. Tot sense necessitat que Moscou declarés prèviament la guerra al Japó.

I també ha decidit, posar l'aviació de combat japonesa al servei dels Estats Units i utilitzar-la de pantalla contra els Backfire soviètics. Segons un suposat tàctic, en temps de crisi, aquests bombarders estratègics soviètics —amb un abast de 5.000 quilòmetres— s'enlairarien de la URSS per disparar les seves càrregues nuclears sobre Califòrnia, i per fer-ho haurien de sobrevolar l'espai aeri japonès, on serien interceptats.

Aquests compromisos suposarien el suïcidi del Japó si esclatés una guerra entre les dues potències, però les actituds del primer ministre japonès segueixen una lògica ben definida. En posar-se al costat de la potència que previsiblement guanyaria en cas de conflicte, i mostrar-se disposat a compartir les responsabilitats polítiques i defensives d'Occident, Nakasone ha reforçat d'una manera considerable l'aliança entre Washington i Tokio.

Aquesta aliança ha fet, pel biaix de la defensa, que els contenciosos econòmics i comercials que el Japó

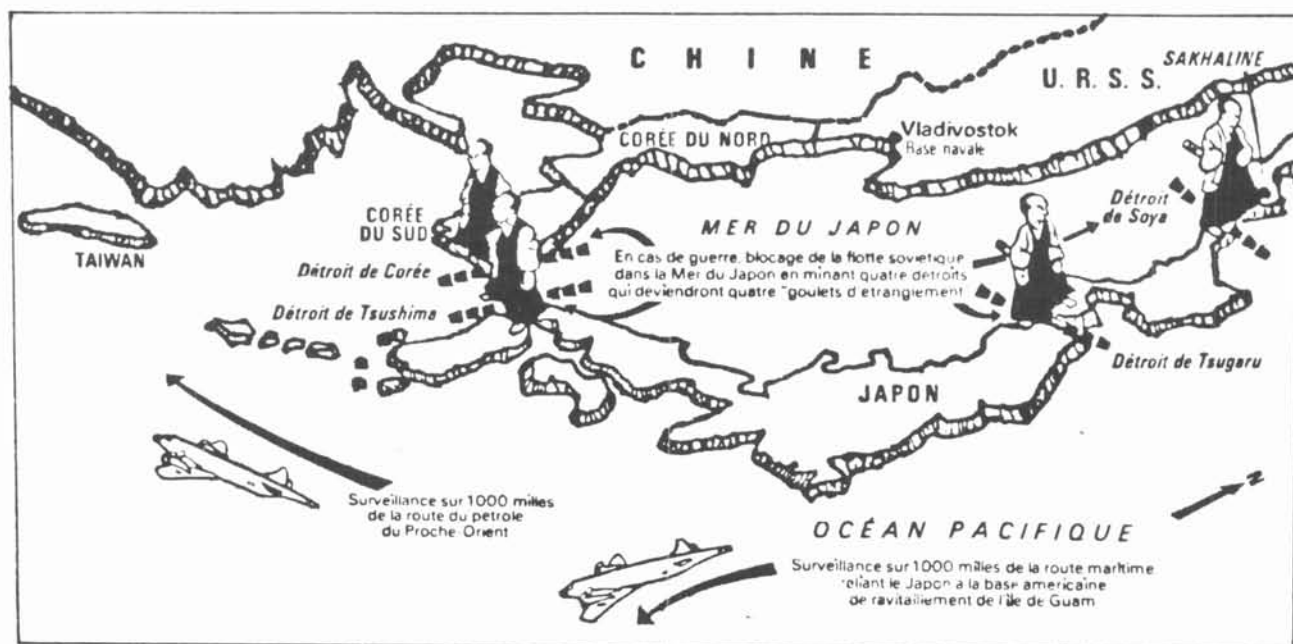

Yasuhiro Nakasone.

manté amb els països occidentals passessin a un segon terme. No es pot oblidar que pel Japó és indispensable mantenir un nivell exportador molt alt per sostenir el seu creixement econòmic i el nivell de vida de la seva població.

És així com el Japó ha aconseguit que la seva moneda no fos revaluada i reduir a la mínima expressió les limitacions que els països occidentals han posat a les seves exportacions. Avui tots els grans grups industrials, excepte els del sector informàtic, prefereixen cooperar amb el Japó i adquirir la seva tecnologia abans que oposar-s'hi obertament.

A.B.

Els compromisos militars pel Japó envers els EUA.

Guerra a Kamputxea

LA DESMEMÒRIA OCCIDENTAL

Cada any, durant l'època seca —de novembre a abril—, Kamputxea torna a ser notícia en els mitjans de comunicació occidentals. És per aquestes dates que els combats entre les tropes d'ocupació vietnamites i els khemers rojos es recreeixen, i posen d'actualitat un conflicte que dura ja des del 1978.

Enguany però, l'ofensiva d'Hanoi ha estat més dura que en d'altres ocasions, i en poc més de dos mesos, l'exèrcit vietnamita ha aconseguit fer-se amb les ciutats de Phnom Malai i Ampil, autèntics camps d'operacions de la guerrilla cambotjana, que lluita contra el règim de Phnom Penh, si bé els Khemers rojos resten importància a aquestes conquestes i consideren la seva derrota com una «retirada estratègica».

El suport que tant Xina com Tailandia donen al Front d'Alliberament Nacional del Poble Khemer (KPNAF), així com l'ajut de la Unió Soviètica a Vietnam, fa que el conflicte entre aquests dos països s'internacionalitzi, i que, en el fons, la qüestió primordial no sigui la lluita d'alliberament d'un poble, sinó la lluita de les dues potències asiàtiques pel control polític d'Indoxina, la qual començà de fet, amb la retirada de les tropes nord-americanes del Vietnam, deixant en la llavors Cambotja, un règim militar fiable pels interessos nord-americans a la zona, encapçalat pel general Lon Nol.

El càstig del que fóra objecte Kamputxea durant la guerra del Vietnam, quan els bombarders B-52 nord-americanes, deixaren caure milers de tones «d'agent taronja» sobre aquest país, es va veure contestat pel sorgiment d'una guerrilla comunista inspirada en les tesis de Mao Zedong.

Norodom Sihanuk, en l'exili des que el 1970 Lon Nol protagonitzà un cop d'estat i l'acusà de ser massa condescendent amb els comunistes, s'uní llavors a la guerrilla del Front d'Unitat Nacional de Kamputxea (FUNK), de la que fou líder fins l'abril del 1975, en què les tropes nord-americanes foren vençudes, i el govern de Phnom Penh depositat.

Sihanuk recobrà, llavors, els poders de cap d'estat, però el control del país passà, en poc més d'un any, a mans dels Khemers rojos, l'home fort dels quals, Pol Pot, juntament amb Kieu Sampán —com a cap

d'estat— i Ieng Sari instauraren el 1976 un autèntic règim de terror conegut com Angkar.

La tendència maoista radical de l'Angkar, possibilità que en quaranta-vuit mesos, dos milions de persones morissin en camps de reeducació, bé de forma directa o bé a conseqüència de la fam, i la població cambotjana passés de 7 a poc més de 4 milions d'habitants. El projecte d'enginyeria social de Pol Pot basat en el trasllat de poblacions urbanes al camp, i la destrucció de les ciutats «burgeses» com Phnom Penh, així com les incursions armades en la frontera de Vietnam, propicià el sorgiment d'una resistència popular a la que Hanoi i la URSS per extensió, donaren suport.

Finalment, el desembre de 1978, les tropes vietnamites ocuparen Kamputxea i instauraren un govern amic, el cap visible del qual és, actualment, Hem Samrim.

Sis anys de guerra

L'intent de Pequín de desestabilitzar el règim vietnamita, va cloure amb la derrota de les tropes xineses el febrer de 1979, i malgrat que els escamots no han desaparegut de la regió fronterera de Laoshan, és poc probable que els dirigents xinesos pensin desencadenar una segona guerra contra Vietnam —que compta amb el tercer exèrcit més nombrós del món, 1.200.000 homes— immersos com estan en un procés de capitalització de l'economia xinesa, a més dels tímids intents d'acostament a Moscú, materialitzats en la visita a Xina del vice-ministre soviètic Ivan Arkipov.

Les purgues decretades pel govern de Phnom Penh i, sobretot, el manteniment d'Hanoi d'una força d'ocupació de més de 100.000 soldats, ha provocat que l'èxode de la població cambotjana als camps de refugiats a Tailandia, hagi superat el milió de

persones en sis anys.

El rebuig dels cambotjans a les tropes d'ocupació s'ha materialitzat en la creació d'una guerrilla de la qual en formen part tres forces que amb ideologies distants s'han unit per fer front a Vietnam i aconseguir l'alliberament de Kamputxea.

Es tracta de la Força Nacionalista de Nordom Sihanuk, el Front d'Alliberament del Poble Khemer comandat per Son Sam, i el Front Comunista dels Khemers Rojos liderat per Kieu Sampán, aquests últims els més nombrosos, ja que es calcula el seu potencial en 40.000 homes, front els 10.000 de Son Sam, que exerceix com primer ministre del govern cambotjà, reconegut per les Nacions Unides com Govern de Coalició de Kamputxea Democràtica (CGDK), i els 4.000 escassos de Sihanuk.

Des del 1974, les diferents guerrilles actuen sistemàticament contra el govern de Phnom Penh, però, aquest any, coincidint amb l'època seca (durant l'estació de les pluges l'orografia del país fa impossible el combat), Vietnam ha realitzat una ofensiva amb la que ha aconseguit la retirada dels Khemers dels seus principals campaments: Phnom Malai, Ampil i Phum Thumey, aquesta última «capital» del govern de coalició.

El difícil sosteniment de les tropes vietnamites en la frontera thailandesa, que suposa una important despesa per a l'economia de guerra d'Hanoi —al voltant de dos milions de dòlars diaris es calcula l'ajut que la Unió Soviètica envia a Vietnam—, així com la por de realitzar una darretra ofensiva contra el govern de Bangkok, el qual, respallat pels Estats Units, dona suport incondicional als khemers, ha forçat al primer ministre vietnamita, Pam Van Dong, a oferir una sortida negociada a Sihanuk, si bé aquest considera com element indispensable per dur-la a terme la retirada de Kamputxea de les forces d'ocupació. ■

A.D.

Malgrat la majoria del partit del govern sud-coreà

ÈXIT DE L'OPOSICIÓ A CHUN DOO-HWAN

	1985 escons	1981 abans	Percentatge
Partit de la Justícia Demòcrata (PJD)	148*	151	35%
Partit Demòcrata de la Nova Corea (NPDC)	67	—	29%
Partit de Corea Democràtic (PDC)	35	82	28%
Partit Nacional Coreà (PNC)	20	25	28%
Independents	6	8	
TOTAL	276	276	

* Cal afegir 61 escons per designació.

* Manca distribuir 31 escons a repartir entre l'oposició.

El 12 de febrer, vint-i-dos milions de sud-coreans acudien a les urnes per tal de renovar 276 escons de l'Assemblea General. L'accidentat retorn del principal líder de l'oposició, Kim Dae Jung, pocs dies abans, van convertir els comicis en un test per esbrinar si el poble sud-coreà té interès a tornar al sistema democràtic. Els resultats demostrarien que sí. El Partit de Dae Jung que només comptà amb dues setmanes de temps per preparar les eleccions aconseguí un triomf a l'ombra. Els disturbis que van seguir a l'arribada de Dae Jung eren seguits ben atentament des del Palau Blau, pel general i actual president Chun Doo Hwan, que, com hom recordarà, arribà al poder després d'un cop d'Estat el 1979 que causà l'assassinat de l'anterior president Park Chung Hi. Chun Doo Hwan, que té previst mantenir-se en el poder fins el 1988 vigilà tots els moviments de Dae Jung.

Encara que el partit governamental tenia assegurat continuar amb la majoria a la cambra PANC (Partit Demòcrata de la Nova Corea) de Dae Jung obtingué prop del 40 per cent dels vots en les àrees més poblades, com Seül o Pusan, per un 30 per cent del partit governamental PJD (Partit de la Justícia Demòcrata), encara que en les zones rurals els percentatges afavorissin netament els partidaris del general Doo Hwan.

Les eleccions són en bona mesura producte de la pressió que el president dels EUA, Ronald Reagan efectuà durant la seva visita a Corea del Sud el 1983, quan reclamà la necessitat de tornar a fórmules polítiques democràtiques. Corea del Sud, és considerada la segona potència industrial d'Àsia, després del Japó i a la vegada el país més fortament endeutat de l'àrea i per tant més depe-

nent pel que fa dels països prestataris. Els més de 40 milions d'habitants, d'aquest territori de només 98.484 quilòmetres quadrats depenen absolutament de l'accelerat procés d'industrialització que tant els EUA com, sobretot, el Japó, promouen.

Els EUA tenen estacionats a Corea uns 40.000 soldats i no han dubtat a donar suport tant a Syngman Rhi (1960), com a Park Chung Hi, o ara a Chun Doo Hwan. Corea és en les llistes de Washington un dels principals receptors d'ajut econòmic i militar nord-americà. El desenvolupament econòmic «trasplantat» ha causat que, des de 1962 a 1984, les exportacions d'aquest petit país d'Àsia s'hagin multiplicat per 445 i que hom consideri que el ritme anual de creixement serà superior al 13% fins l'any 2.000.

Els tres partits en litigi eren: —El governamental PARTIT DE LA JUSTÍCIA DEMÒCRATA (PJD), el president del qual és Kwon Ik-Hyun (que tenia 151 escons). —El PARTIT DE COREA DEMÒCRATA, d'escasses diferències respecte al partit del govern (tenia 82 escons). El seu president és Yoo Shi Song. —PARTIT DEMÒCRATA DE LA NOVA COREA (PANC) que compta amb el lideratge moral de Kim Dae Jung. El poderós polític de l'oposició que té un cert suport nord-americà i que aconseguí el 1982 sortir de Corea per rebre «assistència mèdica» als EUA. L'Assemblea General sud-coreana es compon d'un total de 368 membres, dels quals 276 són escollits a les urnes i 92 són designats «a posteriori», 61 s'atribueixen al partit guanyador en les eleccions per afavorir el seu predomini a la cambra, i la resta, 31 escons, es reparteixen proporcionalment.

SÍRIA:

HAFEZ EL ASSAD REELEGIT PER TERCERA VEGADA PRESIDENT

Síria celebrà el passat 10 de febrer les seves terceres eleccions presidencials que van suposar una confirmació aclaparadora del candidat únic, el president Hafez El Assad, de 56 anys, que porta catorze anys ocupant la presidència de l'estat sirí. Set milions i mig d'electors van acudir a les urnes per confirmar gairebé de forma plebiscitària al president Assad, la qual campanya s'organitzà entorn al leïtmotiv «Sí per Assad». Igualment tota l'activitat política del partit en el govern i que controla totes les esferes de poder sirianes, el BAAS, gira sobre el personalisme d'Assad (El Lleó, en àrab). El partit Baas és el representant de la minoria musulmana alaui, que malgrat no suposar més que el 10 per cent de la població té controlats tots els càrrecs d'influència de l'estat sirí.

BRASIL: Victòria de l'ala conservadora de l'oposició.

Les passades eleccions presidencials del Brasil, celebrades el dia 15 de gener, donaren una àmplia majoria a Tancredo Neves. El sector oficialista de Paulo Maluf va sofrir una aclaparadora derrota electoral, el 26 per cent front el 69 per cent, la qual cosa era d'esperar, segons havia reconegut pocs dies abans el propi Maluf.

Tancredo Neves té la possibilitat —si vol obrir un procés democràtic— fins les eleccions legislatives del novembre de 1986. En aquest període de temps podrà reformar la Llei de Partits, la qual permetrà unes eleccions presidencials per Sufragi Universal, lliure, secret i directe. Aleshores Neves, podrà convocar eleccions anticipades o esgotar llur legislatura de sis anys.

El triomf de l'ala conservadora de l'oposició, en temps de la dictadura del General Figueiredo, ha guanyat les eleccions però té difícils problemes econòmics per resoldre. Uns 100.000 milions de dòlars de deute extern, el 235 per cent anual d'inflació i una corrupció econòmica institucionalitzada són tres grans objectius que cal que aturi. El futur democràtic d'aquest país es pot dir que acaba d'iniciar-se, però cal caminar molt encara per tal de no caure en un procés demagògic que seria, per al Brasil, força preocupant i perillós.

Eleccions legislatives al Pakistan

ZIA: DICTADURA, CINISME I DEMAGÒGIA

Les proppassades eleccions legislatives del Pakistan, celebrades els dies 25 i 28 de febrer, han estat caracteritzades per la normalitat —malgrat alguns morts i ferits—, i sobretot, per la continuïtat de la llei marcial i la participació activa del President Zia Uld Haq. L'oposició formada per 11 partits que, agrupats, formen el Moviment pel Restabliment de la Democràcia (MRD), van anunciar el boicot electoral. Malgrat tot, segons el govern, la participació electoral fou del 52 per cent. La normalitat oficialista era contradictòria perquè els principals líders de l'oposició estaven a la presó i perquè unes eleccions democràtiques, sota la llei marcial —des de 1977—, no són democràtiques sinó demagògiques.

En aquestes eleccions la renovació d'escons afecta 237 membres, dels quals 207 han d'ésser obligatò-

riament musulmans, 20 dones i 10 per a les comunitats religioses no islàmiques (o minories ètniques).

El General Zia, president de la República del Pakistan des que derrocà i penjà l'ex-president Zulfikar Ali Bhutto, l'any 1977, governa sota una dictadura militar basada en les lleis de l'Islam.

Les relacions cada vegada més pròximes i fraternals amb les administracions de Washington, Pequín i Tokio preocupen el seu etern rival, l'Índia i, també, la Unió Soviètica. Aquestes eleccions vénen a reforçar l'aval obtingut pel General Zia el passat 19 de desembre, en un plebiscit en el qual, la població donava llum verda a la islamització de les lleis del Pakistan.

Sense sorpreses: Kuwait renova la seva Assemblea Nacional

Kuwait renovà per uns altres quatre anys la seva Assemblea Nacional, o Parlament unicameral (l'únic a l'àrea del golf) el passat 20-2-85. És un país on els partits polítics són prohibits, només voten 58.000 varons escollits; exclouen les dones, els varons que no hagin demostrat la seva puresa d'estirp, els que no tenen 21 anys i tots els estrangers que resideixen a Kuwait, que són aproximadament un milió de persones. Es detectà però un cert vot de càstig cap al sector majoritari, els beduïns conservadors que malgrat això controlaran 30 dels 50 escons totals. El sector més novedós i puixant és el corrent nacionalista àrab (nasseristes) que no estava present a l'assemblea i que assoleix 6 escons. Els Islamistes cunís guanyen 3 escons posant-se en 10, encara que perden notablement influència. Uns resultats a conveniència del 3,5 per cent de la població votant.

Nom i cognoms		Banc o Caixa	
Adreça		Adreça	
Població	D.P.	Telefon	Població
Data de naixement		Professió	
D.N.I. n.º		Nom del(dels) titular(s)	
☐ Demana més informació			
Subscriu els serveis de CIDOB			
☐ Quota 3.000 ptes. any			
☐ Quota 5.000 ptes. any (col.laborador)			
☐ Quota ptes. any (protector)			
Sistema de pagament:			
Domiciliació del rebut anual a entitat bancària o de crèdit.			
Ompliu si us plau, el cupó adjunt i trameteu-lo per correu a CIDOB			
Data:		Signatura:	
Signat per		Atentament.	
Adreça del titular		(signatura)	
N.º compte/llibreta	

L'aplicació de la llei islàmica fa reaparèixer la guerrilla

SUDAN, LA GUERRA OBLIDADA

L'intent de Numeiri de convertir el Sudan en un país fonamentalista islàmic amb l'entrada en vigor de la «shaira» el juny de l'any passat, ha estat l'espurna que ha encès un conflicte ètnic que mai no havia estat resolt: el del Nord contra el Sud.

Gaafar el Numeiri,
president del Sudan.

En efecte, les tensions entre els habitants del Nord, de raça blanca, àrabs-musulmanitzats, detentadors del poder des de la independència del Sudan, i els del Sud, negroides, cristians i animistes en la seva major part, que suposen sis dels vint-i-dos milions de persones que pobla el país, portaren el Sudan a una guerra civil que durà des de 1955 a 1972, any en què es signaren els acords d'Addis Abeba, pels quals es concedia l'autonomia a l'extremament pobre regió del Sud.

Des de llavors, aquests acords han estat transgredits en nombroses ocasions. A la divisió administrativa de la regió autònoma en tres petites províncies (Bahr el Ghazal, Alt Nil i Equatoria) decretada per Numeiri el maig de 1983, seguí el trasllat massiu de soldats originaris del sud als camps del nord i, darrerament, l'aplicació de les lleis islàmiques, que teòricament no afecten cristians i animistes, però que les pateixen com si fossin àrabs.

Des de l'estiu proppassat l'alcohol

està prohibit al Sudan. La seva tinença és causa de lapidació i presó. El capellà catòlic italià Giuseppe Manara fou condemnat el juny de 1984 a ser flagelat en públic i a 15 dies de presó perquè se li havia ocupat a casa seva vi per a la celebració de la missa. Els esforços i protestes de l'ambaixador italià només serviren per a reduir-li la condemna d'un mes a quinze dies de presó.

Als lladres, no importa la quantia del que s'ha robat, se'ls amputa una cama i una mà, i si l'atracament és a mà armada se'ls condemna a morir penjats i després ser crucificats en execucions públiques per a lliçó de tota la població.

Els adúlterers o els solters que mantinguin o es pensin que intenten mantenir relacions sexuals se'ls lapida públicament.

Els tribunals de justícia són ràpids. Formats per un jutge (normalment religiós) i dos assessors, les sentències es dicten en un termini no superior a tres hores, i són executades en els dies següents, sense possibilitat d'apel·lació.

Al govern de Numeiri no li preocupa que els metges s'hagin negat a efectuar amputacions. Els botxins converteixen les execucions en autèntiques carnisseries, i els amputats solen morir desagnats.

La policia sudanesa argumenta, però, que des de la introducció de la «shaira», el volum de delinqüència ha baixat entre un 30 i un 40%. No expliquen, però, que el nivell de corrupció i el mercat negre d'alcohol ha pujat vertiginosament. Una ampolla de whisky, beguda molt arrelada dins la població des que els britànics colonitzaren Sudan, es cotitza per damunt de les 18.000 pessetes.

Crisi econòmica i guerrilla

Potser la part més espectacular de la islamització forçosa de la població sigui la repressió brutal en la qual se sumí el país, a rel de la declaració de l'estat d'emergència declarat per les autoritats governamentals, però, sens dubte, aquest no és l'únic punt de referència per entendre què és el que està passant al Sudan.

La greu crisi per la qual travessa el país, quasi en bancarrota, amb un deute nacional de 1.400 milions de dòlars i un dèficit en la balança de pagaments de 700 milions de dòlars; la sequera endèmica de la zona sud i la contínua afluència de refugiats dels països veïns, calculada en un milió de persones, de les quals més de 250.000 són etiòps, han fet que Numeiri cerqués en les prospeccions petrolíferes que la companyia nord-americana Chevron està portant a terme en la part meridional del país, en la construcció del Canal de Jonglei per aprofitar les aigües del Nil, i en l'oleoducte de 1.440 km de llargada projectat per l'empresa italiana Sma-Progetti, la sortida econòmica del cercle viciós en què està enfonsat el seu règim, aprofitant el suport que els «Germans Musulmans» donen a la seva política integrista per evitar qualsevol tipus de contestació popular contrària.

Malgrat això, els cristians i animistes s'han organitzat sota la bandera del MPAS (Moviment Popular per l'Alliberament del Sudan), la branca armada del qual és l'APAS (Armada per l'Alliberament del Sudan), i des de fa un any i mig, aproximadament, duen a terme una guerra de guerrilles basada en el boicot, els atemptats i els enfrontaments directes amb les tropes governamentals.

El líder de l'APAS és el coronel John Garangh. Un home format a Estats Units, llicenciat en ciències econòmiques i entrenat militarment a Israel, quan el govern de Numeiri era aliat dels comunistes i el moviment sudista de l'Anya Nya estava comandat pel general Joseph Lagu, dos anys abans de la signatura dels acords d'Addis Abeba.

Considerat per Numeiri com un «excel·lent militar i un brillant intel·lectual» Garabgh acceptà, el 1981, ser cap del centre de recerques de l'armada, però amb la progressiva musulmanització de Sudan, desapareix «de vacances» en la selva el maig de 1983, i organitza el seu moviment d'alliberament, basat en l'antic Anya Nya, però amb més contactes internacionals.

De fet, les guerrilles de l'APAS es formen en camps d'entrenament militar ubicats a Etiòpia, de la qual reben ajut econòmic i armamentístic, a més del que també reben de Líbia.

En poc més d'un any, John Garang ha aconseguit un exèrcit de 10.000 homes que coneixen a la perfecció

l'ús dels llançagrenades RPG, la metralladora Douchka i el fusell d'assalt Kalachnikov, la qual cosa els ha permès, mitjançant diversos atemptats, aturar «sine die» les obres del canal de Jonglei, que deixava sense aigua els cultius del sud, així com les de l'oleoducte i evitar que l'empresa Chevron continués amb les prospeccions petrolíferes, que encara que trobades en aquesta regió, no suposarien cap benefici per als seus habitants, ja que el govern tenia previst refinar el petroli a les ciutats del nord, amb la qual cosa els tres projectes més ambiciosos de Numeiri per sortir de la crisi econòmica i guanyar credibilitat entre els seus ciutadans s'han vist enfonsats.

Però l'APAS no només ha assolit victòries pròpiament militars. Potser de més importància són les conquestes «civils». Sota el lema d'«alliberar conjuntament Sudan de la dictadura de Numeiri, de l'explotació i el desenvolupament», cristians i animistes han obviat les seves diferències i lluiten al costat de Garangh, fins i tot els propis musulmans del nord, que no estan d'acord amb el fonamentalisme islàmic propugnat per Khartum, s'han adherit d'una o altra forma al Moviment Popular per l'Alliberament del Sudan; el qual, contra el que podria semblar, no demana la secessió del sud, sinó un país unitari i socialista.

El programa del MPAS propugna com a elements bàsics la democràcia, el socialisme i el laïcisme. Se-

gons Garangh «l'estat serà separat de la mesquita i de l'Església; els explotadors de tots els bàndols seran jutjats, la riquesa nacional podrà ser repartida equitativament, sense cap discriminació racial o religiosa; els diferents components de la població es beneficiaran d'una plena autonomia, basada en un sistema democràtic». Oferiments, tots ells, gens menyspreables per una societat que viu en un règim de terror, cada vegada més pobra —de fet, la renda per càpita és la més baixa de tot el continent africà, 200 dòlars per habitant a l'any— i amb més dubtes sobre la política dels seus actuals dirigents.

El futur de Numeiri

És molt improbable que Garangh, malgrat les espectaculars accions de la seva guerrilla, pugui enderrocar amb els seus 10.000 homes, el règim de Numeiri. De fet, aquest últim, és víctima de la seva ànsia de poder. Basant-se, fins ara, en el suport polític-econòmic dels Estats Units i d'Egipte, el líder sudanès ha creat un règim autàrquic, en el qual les intrigues i la corrupció arriben a les més altes esferes. Sense motius aparents i sense cap explicació, ha remodelat el govern en nombroses ocasions. Quan un ministre o algun altre membre del gabinet esdevenia famós o popular era immediatament cessat.

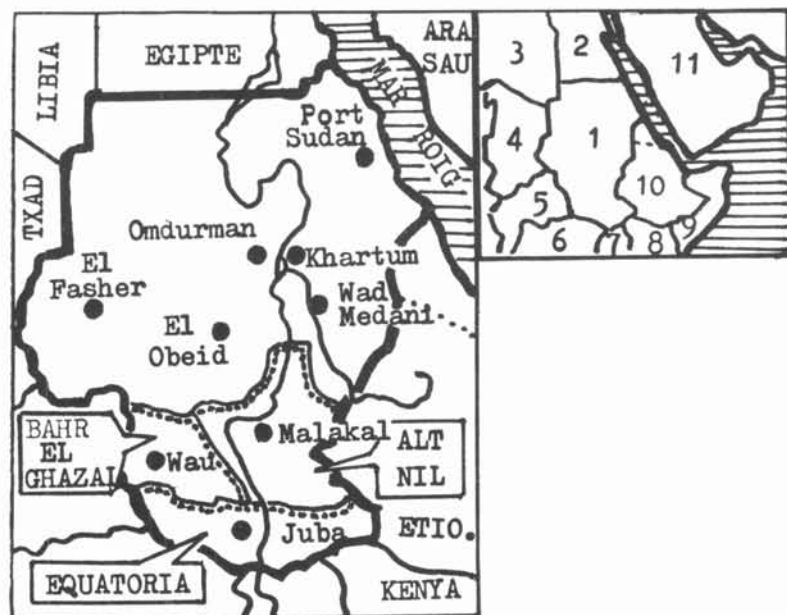
A través de la Unió Socialista Su-

SUDAN

Capital	Khartum
Ssuperfície(km ²)	2.505.810
Població (Millions)	22
Densitat (hab/km ²)	7,9
Creixement anual (%)	3,1
Mortalitat infantil (per mil)	122
Analfabetisme (%)	74,1
Armada de terra (Milers)	53
Marina (Milers)	2,0
Aviació (Milers)	3,0

REPARTIMENT CULTURAL DE LA POBLACIÓ

Dels 22 millions de persones que habiten el país:
 50% són de cultura àrab
 75% musulmans
 20% animistes
 5% cristians, repartits proporcionalment entre protestants i catòlics.

1. Sudan. 2. Egipte. 3. Líbia. 4. Txad. 5. República Centrafricana. 6. Zaire. 7. Uganda. 8. Kènia. 9. Somàlia. 10. Etiòpia (al nord Eritrea). 11. Aràbia Saudita.

danesa (USS), únic partit permès al país, el president sudanès ha utilitzat el parlament com eina per desenvolupar les seves concepcions polítiques que han evolucionat des del cop d'estat que ell mateix donà el 1969, quan tenia trenta-nou anys, de caire marcadament progressista, el fonamentalisme islàmic actual portat a les últimes conseqüències quan, el juny de l'any propassat s'autoproclamà iman (guia dels fidels), càrrec que únicament es pot detentar per herència o per mèrits (com és el cas de Jomeini).

El que resulta sorprenent és que l'URSS no està d'acord amb aquesta islamització del règim. En un article publicat pel rotatiu francès «Le Monde» membres de l'executiva del partit declaraven: «...Nosaltres som partidans de Numeiri i de la seva revolució de maig del 1969, és a dir del socialisme i del laïcisme, i no d'aquest pretès islam que ens fa posar vermells de vergonya».

Envoltat de consellers que, segons un rumor popular que circulava abans de les eleccions del 24 de maig de 1983, l'aconsellaven que no tingués consellers, Numeiri ha anat cedint poder polític a la secta dels «Germans Musulmans», el cap de la qual, Hassan Turabi, s'ha convertit en el cervell gris del president, i ha col·locat homes de la seva confiança en els ministeris més importants.

Aquest segon poder ha fet que Egipte i Aràbia Saudita es replanteixin continuar donant suport al règim de Khartum. Ambdós països pensen que l'aplicació de la «sharia» o codi penal islàmic és excessivament rigorosa, i el govern d'El Cairo no oblida que varen ser precisament els Germans Musulmans els que atemptaren contra Sadat, causant-li la mort. De fet, a les darreres eleccions egípcies el govern de Mubarak dirigí la seva propaganda política contra els Germans Musulmans, que encara que prohibits, presentaren els seus candidats a les llistes del partit centre-dretà Wafd.

D'altra banda, els Estats Units comencen a tenir por que Numeiri converteixi Sudan en un segon Iran, i l'han «aconsellat» moderar la seva política repressiva, si vol continuar rebent ajut.

Així les coses, el primer mandatari sudanès s'ha adreçat a Gadaffi per proposar-li que si Líbia deixa d'ajudar el MPAS, ell deixarà de sostenir els moviments separatistes d'Eritrea, tot això basat en la possibilitat de crear una unió àrab-musulmana, els eixos de la qual passarien per Iran, Líbia i Sudan.

El coronel Ibi, però, no ha acceptat la invitació i continua armant les tropes del coronel Garangh.

Una altra de les opcions de Numeiri és rebre ajut d'Israel. És per això que fa pocs mesos sota la declaració pública de Sudan com a país que no nega asil als refugiats d'altres nacions, 7.000 jueus falashes, procedents d'Etiòpia, s'instal·laren provisionalment a Sudan, en espera que el govern de Tel Aviv, enviés els avions que els havia de transportar a Israel, per poblar els territoris ocupats per les tropes jueves.

El primer mandatari sudanès sap, perfectament, que la seva és una lluita particular i no pot anar adreçada en una única direcció. D'una banda, els rebels del Sud s'estan guanyant la confiança del Nord, almenys dels partits clandestins d'oposició; mentre que, d'altra banda, els Germans

Musulmans l'utilitzen per ser cada dia més poderosos. Numeiri sap que aquests importen armament de contraban, i que les seves milícies s'entrenen en camps militars de Pakistan, Iran i Jordània, a la vegada que molts dels seus dirigents no dubten a considerar públicament el president com un paranoic que utilitza mètodes dictatorials que el fan impopular, a més de ser un ignorant de l'islam.

A Numeiri no li queda, doncs, cap altre remei per afrontar la crisi política que pateix des de fa quinze anys que prosseguir la islamització del país, derogant l'actual Constitució en favor d'una altra de caire més islàmic i proclamar la «guerra santa» per tal d'acabar amb els que no siguin els seus fidels aliats. ■

Anna Dionis

JOHN GARANGH UN SUCCESSOR PER A NUMEIRI

Quan torna a Sudan, Numeiri l'anomena Cap del Centre de Recerques de l'Armada, i l'autoritza a donar cursos d'economia agrària a la universitat de Khartum. Però el 16 de maig de 1983, John Garangh, juntament amb la seva família es trasllada a la ciutat de Bor, al sud del Sudan, de la qual n'és originari, i desapareix poc després quan l'exèrcit reprimeix brutalment un motí de soldats sudanesos.

No se sabrà res més d'ell fins 10 setmanes després, quan el 31 de juliol difon, pels diferents mitjans de comunicació, un manifest-programa del Moviment Popular d'Alliberament del Sudan (MPAS) del qual n'és fundador i president.

Amb l'empitjorament de l'aplicació de la sharia, els seguidors de Garangh, s'organitzen sota el nom d'Armada Popular d'Alliberament del Sudan (APAS), i comencen, quatre mesos més tard, els escamots de més importància, com la paralització, després de diversos atemptats, de les prospeccions petrolíferes de l'empresa Chevron, etc., fins desencadenar l'autèntica guerra civil en què es troba el país actualment.

La trajectòria seguida pel cap de la guerrilla, coronel John Garangh, ha estat una autèntica sorpresa per a la població sudanesa, que jutja bé o malament el coronel segons les creences personals de cadascú.

Estudiant taciturn, tímid i introvertit, John Garangh no participà en les guerrilles sudistes fins el 1970, any que tornà dels Estats Units, on s'havia traslladat per realitzar els seus estudis.

En aquest any, s'enrolà sota la bandera del moviment autonomista Anya-Nya. El 1971 segueix un curs d'entrenament militar a Israel, el qual ajudava llavors els rebels contra el règim de Numeiri, fins que el 1972, el govern de Khartum es reconcilià amb la guerrilla, mitjançant els acords d'Addis Adeba, i integrà els maquis dins l'exèrcit regular.

Sota les ordres del general Joseph Lagu, antic cap de l'Anya-Nya, Garangh passà de ser capità a coronel, i va rebre permís per tornar als Estats Units, concretament a Geòrgia, on consolidà llur formació militar a Fort-Benin, durant dos anys, i després s'instal·là a la universitat d'Iowa per acabar la tesi doctoral en ciències econòmiques.

Per tal d'evitar fuites de tecnologia de doble ús

ESTATS UNITS PRESSIONA ESPANYA PER INGRESSAR AL COCOM

La instal·lació a Espanya de l'ATT nord-americana s'ha convertit en un element de pressió del govern nord-americà envers l'espanyol per tal que aquest subscriuï la seva vinculació a l'organisme que controla la reexportació de tecnologia als països de l'Est: el COCOM.

El govern espanyol ha acordat revisar la legislació interna sobre la reexportació de tecnologia i mantenir negociacions amb Estats Units i el COCOM, per tal de desbloquejar les transferències de tecnologia aturades per Washington. Dintre de l'executiu la decisió suposa una «tercera via» a dues alternatives ben diferents.

El ministeri de Defensa és partidari de la integració d'Espanya al COCOM. El raonament és que, essent el COCOM la clau de les exportacions de productes de tecnologia avançada a l'estat, més val participar-hi en la presa de decisions que perdre l'accés a la tecnologia punta per no ser membre de l'organisme que controla les exportacions a l'«enemic tecnològic» de l'Est.

D'altra banda, cercles propers al ministeri d'Afers Estrangers consideren que és més avantatjós per a Espanya una relació multilateral amb els països del COCOM que mantenir la relació bilateral actual als Estats Units. Malgrat el clar posicionament del departament de Defensa, la inclusió d'exportacions de tecnologia de doble ús, no estrictament militars, fa que la decisió definitiva depengui també d'altres ministeris com Indústria, Afers Estrangers i Economia i Comerç. El que sí és clar és que l'eventual bloqueig nord-americà a les llicències d'exportació que permetran la consolidació dels acords d'ATT amb Telefònica per tal d'obrir una factoria de «xips» a Tres Cantos (Madrid), són una bona pedra de toc per l'Administració Reagan, que vol que Espanya s'integri al COCOM.

Espanya, que, llevat d'Islàndia, és l'únic estat del Consell Atlàntic que no ha subscrit l'acord del COCOM, s'hauria d'enfrontar —cas que decidís, com sembla, adherir-s'hi— amb l'acceptació d'un sistema de control d'exportacions espanyoles, derivades de tecnologia nord-americana, i d'una comissió de control que actua contra les empreses que vulneren els acords de l'organització.

Espanya hauria d'acceptar totes les «l·listes negres» vigents en la confecció de la qual, evidentment, no ha participat i una certa limitació de sobirania per qual el govern espanyol perdria una part de la responsabilitat del control i vigilància de les empreses espanyoles. D'una banda, es detecta l'interès espanyol per tal d'explicitar, producte a producte, què és tecnologia de «doble ús», per tal que els EUA no puguin rebaixar la cota, per exemple a nivells d'un simple ordinador. Cal assenyalar però, que les decisions en el si del COCOM es prenen per consens i que Espanya, si decideix adherir-s'hi, tindria en tot cas poca veu i poc vot en la presa de decisions.

Un sistema alternatiu

Els responsables de la política estrangera espanyola s'oposen amb relativa fermesa a l'adhesió al COCOM, per veure'l massa vinculat a l'OTAN i per considerar inadmissibles les presses i pressions de l'administració Reagan. Recordem que, per exemple, el president de Telefònica, socialista i membre de la Trilateral, Luis Solana ha considerat «demagògic» no signar l'acord de vinculació al COCOM, en el qual hi són tots els països occidentals.

Segons sembla, Espanya no ingressarà, de moment, en el COCOM, sinó que optarà per una alternativa legislativa interna que impossibiliti la re-exportació de tecnologia de doble ús i, a partir d'ací, intentar satisfer les autoritats nord-americanes. En definitiva un sistema similar a l'emprat per Suïssa i Àustria, el qual va ser descartat per l'ambaixador Enders a preguntes de Dossier CIDOB. L'executiu espanyol haurà de decidir sobre si els controls afectaran només a productes d'origen nord-americà i si la llista negra s'imposarà també a països com la Xina, Cuba, Angola, Nicaragua i d'altres estats socialistes no inclosos en el control del COCOM.

Xavier Horcajo

Coordinating Committee for Multilateral Export Control

En el COCOM (Coordinating Committee for Multilateral Export Control) s'integren tots els Estats del Consell Atlàntic, l'organització política de l'OTAN, a més del Japó i llevat d'Islàndia, que com que no té pràcticament exportació industrial resta fora dels interessos d'aquest «Estat Major» de la guerra econòmica dels Estats Units. El COCOM té la seu a París i va ser creat el 1949 en substitució de l'esmentat «grup polític» de l'OTAN.

La funció específica del COCOM és establir quins productes d'avançada tecnologia occidental han de ser controlats per tal que, després d'una eventual exportació a l'Est, no puguin ser utilitzats, tant en la indústria civil com en la militar, amb finalitat bèl·lica. Les llistes negres de productes que tenen prohibida la reexportació (uns cinquanta) a l'Est afecten tant l'URSS com els sis membres del Pacte de Varsòvia i els del CAME, com Mongòlia, Vietnam i Corea del Nord, mentre Cuba no es considera, en teoria, un «enemic tecnològic».

L'Administració Reagan ha estat especialment dura en la qüestió tecnològica, i en el si del COCOM hi ha una lluita soterrada entre el Pentàgon, que vol decidir en exclusiva els productes que cal controlar, i els aliats europeus, que veuen com bons negocis exportadors no arriben a bon port per les exigències nord-americanes. Els europeus tenen una actitud discrepant, principalment l'Alemanya Federal, el Regne Unit i França i, en canvi, els japonesos —que no exporten gaire tecnologia punta a la Unió Soviètica— són els aliats fidels de les tesis del Pentàgon.

Washington utilitza —o, si més no, ho diuen així a Europa— el COCOM per tal de potenciar els seus interessos exportadors, vedant l'exportació de certs productes europeus a l'Est.

Entrevista amb Martha S. Kaplan

MÈXIC DUPLICARÀ LA SEVA POBLACIÓ ACTUAL L'ANY 2000

La Conferència de Barcelona sobre Grans Ciutats, celebrada els propassats dies, del 25 de febrer al 2 de març, al Palau de Congressos i Exposicions de Montjuïc, ha presentat diversos especialistes en temes d'urbanisme, demografia, etc., els quals són experts en problemes sociològics que preocupen a les ciutats gegants. Moltes d'aquestes ciutats l'any 2000 hauran duplicat o triplicat llur població. En aquesta entrevista presentem a Martha S. Kaplan que ens explicarà les diverses problemàtiques de la ciutat de Mèxic, la qual té una població de 17 milions d'habitants i es preveu que cap a l'any 2000 n'hi hagi prop de 30 milions. Martha S. Kaplan és argentina amb residència a Mèxic. És arquitecte, postgraduada en estudis de sociologia Urbana a la Universitat de Buenos Aires i ha realitzat el «Master in city planning» a París. Ha sigut, també, professora i investigadora al Col·legi d'Arquitectes de la Universitat de Xile els anys 1968-1971. En l'actualitat és professora i investigadora al «Colegio de México» des de 1975.

—Quins són els grans problemes d'una ciutat gegant?

En primer lloc el gran creixement urbà que no s'acompanya amb el desenvolupament de l'economia i que no permet donar feina a les grans masses de gent que arriben a la ciutat. Aquestes ciutats creixen a ritmes molt forts, a causa, principalment, de les immigracions arribades d'altres indrets del país, tant de zones agrícoles com de petites ciutats. Al camp no hi ha alternatives de vida, perquè hi ha hagut una mecanització que ha restat la mà d'obra. Existeix un procés on es pot veure que l'arribada de gent sempre va acompanyada d'amics, coneguts o veïns que ja estaven a la ciutat, i que instal·len les famílies que hi arriben paulatinament.

Un altre problema és que la ciutat, tot sovint, no ofereix un lloc de treball segur ni un habitatge millor que el que tenien abans. Però de possibilitats n'hi ha moltes més que al camp. A la ciutat hi ha moltes possibles alternatives i a més no es troba l'estancament típic de l'ambient rural. La col·locació és difícil, però és realment menys difícil que a les ciutats petites.

Els elements bàsics —taxa de

mortalitat baixa, taxa de natalitat alta i la immigració— fan que la ciutat de Mèxic cada any tingui un increment de 800 mil habitants. En conseqüència, es dedueix que dintre d'uns anys Mèxic serà la metròpoli més gran del món.

—Les ciutats més petites com veuen els problemes de les grans ciutats?

No totes les ciutats petites estan preparant llur infraestructura per arribar a ser una metròpoli. Evidentment, la problemàtica d'una ciutat gegant solament preocupa els qui hi habiten. És molt difícil entendre aquesta situació sense estar dintre de les xarxes d'una ciutat gran: la comunicació, la cultura, l'economia, l'urbanisme, la criminalitat, la seguretat ciutadana...

—Hi ha seguretat als carrers de Mèxic?

És important subratllar que la crisi internacional a causa del petroli no ha afectat Mèxic fins l'any 1982. El «boom» del petroli d'aquest país ha permès avançar aquests darrers anys econòmicament, però l'any 82 ha suposat un canvi radical. Els salaris no han augmentat i els sous són baixos. L'atur comença a ser preocupant. Si

a aquesta situació hi sumem els 800 mil habitants que arriben cada any a la ciutat de Mèxic, podem trobar fenòmens socials alarmants com l'augment de la criminalitat. Com a tall informatiu es pot dir que alguns carrers de la perifèria han estat tancats i vigilats perquè no hi entressin persones forànies i amb «mala pinta». Aquesta postura sabem que és indigna i molt preocupant, però la seguretat ciutadana, sobretot, a la perifèria és deficient —la qual cosa succeeix a totes les grans ciutats.

—Quines mesures pren el govern per tal de resoldre, de la millor manera, la incorporació de 800 mil nous habitants al Districte Federal de Mèxic?

És molt difícil trobar una solució econòmica per a totes les persones que arriben a la Ciutat. L'immigrant no té accés als programes de l'habitatge privat ni tampoc als de vivenda acabat que patrocina l'Estat. Els distints organismes de l'Estat que coordinen aquestes tasques requereixen que la persona guanyi el salari mínim. En aquestes societats subdesenvolupades una part important de la població no guanya aquest salari mínim, bé perquè només treballi una

part de l'any o bé perquè l'oferta sigui major que la demanda. Aquest fenomen fa que el nivell d'higiene sigui lamentable a causa, fonamentalment, de la construcció de cases de mala qualitat i amb una pèssima infraestructura.

—S'ha estudiat el control de la natalitat a partir de la planificació familiar?

Sí, a Mèxic, des de fa deu anys, hi ha una política de control de la natalitat, que no ha arribada a l'extrem dels casos de la Xina o l'Índia, però sí que s'ha fet una sòlida campanya publicitària, perquè la gent tingui menys fills. Malgrat que a les zones

rurals la gent estigui molt endarrerida en aquest terreny, a la ciutat hi ha una mentalitat cada vegada més oberta i comprensiva per tal de disminuir la taxa de natalitat.

—Quin paper juga el marc de la construcció a una ciutat gegant?

La construcció és un reflex de la societat. La construcció té un efecte per a la gent, que va d'acord amb el context de cada època o etapa de la història. Però no s'ha de sobrevolador llur importància. Ciutats molt boniques, tot sovint, estan mancades de recursos i serveis bàsics, com és el cas dels serveis culturals, de comunicació, de neteja, del control de

la pol·lució industrial, de contaminació de l'aire i de l'aigua, etc. La ciutat de Mèxic està lluitant contra la contaminació de l'aire, donat que els dos mil metres d'altura a nivell del mar en què es troba i la seva ubicació dintre d'una vall, conjuntament amb la puixança de la indústria de l'automòbil i el poc impuls del transport públic urbà, fan difícil l'erradicació total d'aquesta contaminació atmosfèrica.

En les grans ciutats primer s'hauria d'arreglar tota la infraestructura bàsica i necessària per a la població, i després vindria la part de l'estètica o de l'estil. L'ideal seria construir tenint cura de les dues coses a la vegada.

El conseller de governació de la Generalitat, Macià Alavedra, el president de la CMB i alcalde de Barcelona, Pasqual Maragall i el president de la Diputació de Barcelona, Antoni Dalmau, van presidir l'obertura de la Conferència Internacional sobre Grans Ciutats de Barcelona.

—Hi ha un estil artístic per a cada ideologia?

Normalment no. Però es pot fer construir d'una qualitat més o menys bona. En qualsevol canvi polític, en al govern d'un país, hi ha oportunistes i professionals de «poca monta», però a la llarga l'estil artístic no es varia substancialment. L'evolució o creació d'un estil artístic urbà depèn majoritàriament de la societat en si i no pas d'una ideologia política concreta.

—Quina repercussió ha tingut la Conferència de Barcelona sobre grans ciutats i què opina d'aquesta ciutat quant a llur superpoblació?

En general positiva. És necessari intercanviar propostes encara que no sempre s'arribi a unes solucions concretes i definides. Aquest tipus de conferències, motiven els governs per destinar pressupostos a àrees d'investigació, per tal de buscar alternatives a un món que creix molt ràpid. Els estudis comparatius sempre resulten positius per treballar amb més propietat, de cara a les qüestions relacionades amb el desenvolupament, la demografia, la problemàtica sociològica de les grans ciutats.

No conec prou bé el cas de Barcelona per parlar-ne amb propietat, fins ara el poc que conec m'ha agradat força i reconec que hi ha un estil de

construcció urbanística molt peculiar. Penso que el cas de Barcelona no és tan greu com el cas de Mèxic. A la ciutat de Barcelona hi arriben poques persones cada any, la qual cosa dona un temps molt valuós per planificar i distribuir els diversos programes, de cara a la propera adaptació de totes aquelles persones que dia a dia arriben a una gran ciutat.

Dels 17 milions que hi ha a la ciutat de Mèxic, una part molt important estan distribuïts per la perifèria. Això dona un nivell força baix d'imatge exterior, si parlem de la misèria, higiene i delinqüència pròpia d'aquests indrets. ■

Ramon Roca i Ribó

L'explosió de la violència a Nova Caledònia obre el debat del colonialisme a París

FRANÇA MALALTA DE LES DOM I LES TOM

La violència a Nova Caledònia ha tingut, darrerament, un ampli ressò en els mitjans de comunicació, però cal plantejar-se més àmpliament el conjunt de la situació colonial francesa i les solucions que la metròpoli aporta pel futur de les DOM i les TOM.

Les colònies franceses estan dividides en dos grans grups. Les illes de Guaiana, Martinica, Guadalupe, Reunió, Saint Pierre et Miquelon i Maiotte formen els DOM, (Departaments d'Outre Mer) amb unes estructures administratives i un funcionament polític i judicial idèntic al de la metròpoli. La llei de març de 1946 recull les aspiracions de les petites burgesies locals i assenta les bases per tal de convertir, teòricament, tots els habitants dels DOM en «francès a part entiera». En el conjunt dels territoris i illes que componen els DOM habiten un milió dues-centes seixanta mil persones que, bàsicament, es dediquen al cultiu de l'agricultura genuïna, principalment canya de sucre, plàtans i te, així com a l'explotació dels immensos recursos pesquers.

El vincle i dependència econòmica de les colònies envers la metròpoli ha produït en els darrers anys una profunda crisi en aquestes, donada la depressió econòmica que pateix Europa.

Nova Caledònia francesa des de 1913, i territori d'ultramar desde 1959 compon, juntament amb la Polinèsia, Wallis i Futuna i les terres australs i antàrtiques el grup de les TOM (Territoires d'Outre Mer). Després de l'any 1946 i indirectament beneficiades per la francòfilia regnant als DOM, la població dels TOM obtingué la nacionalitat francesa, a causa de la supressió de la distinció de ciutadania que encara romania en les lleis de la metròpoli fins aquell any. L'estructura legislativa dels TOM és diferent. Es caracteritza per l'existència d'un governador o alt comissari representant del govern central, el mandat del qual és secundat per una assemblea territorial i per un consell de govern, òrgan executiu, que presideix el delegat enviat per París.

Nova Caledònia que obtingué el 1976 una certa autonomia posseeix en una superfície de 19.000 km² jaciments de níquel que la converteixen en la tercera productora mundial

d'aquest mineral. Les possibilitats econòmiques de l'illa han fet més intransigents les aspiracions colonials de la metròpoli i, a la vegada, més forta la lluita amb el potent moviment independentista «kanak». Aquest, que representa el grup ètnic més important amb un 42% de la població, manté en els desitjos independentistes i en la discriminació i sobreexplotació generalitzada els seus arguments polítics més importants. Els kanacs suposen seixanta mil habitants del total de 140.000 de Nova Caledònia.

La Societé du Niquel, societat dedicada a l'explotació del principal recurs natural de l'illa, ha imposat durant les darreres dècades una llei segregacionista en el territori.

L'explosió dels greus incidents ocorreguts arran de les darreres eleccions al territori, en les quals els neogaullistes del RCPR (Unió per Caledònia en la República) varen aconseguir el 70,87% dels vots, mentre que el Front d'Alliberament Kanak Socialista (FANKS) només obtenia el 7,32%; s'han traslladat, encara que d'una manera pacífica, a la metròpoli. Les forces polítiques franceses, gairebé sense excepció, demostren la seva incapacitat per donar solució al debat sobre la Caledònia a París. L'esquerra, sense programes al respecte, i sense coratge per dominar els importants grups econòmics implicats es perdia en un cúmul d'incoherències i contradiccions al respecte. La dreta tampoc no aportà res, mostrant-se partidària de continuar amb l'estat d'excepció. Mentrestant, a Nova Caledònia, l'espiral de violència continuà.

El problema ètnic

Nova Caledònia planteja, per les seves especials condicions històriques, un greu problema de composició d'un mosaic ètnic, existeixen cinc grans grups, a més dels kanacs:

—**Wallisencs.** Suposen uns 14.000 residents, i la tercera comunitat després de kanacs i francesos. Tenen l'índex de natalitat més fort de tot l'arxipèlag i són, fins i tot, més nombrosos a Nova Caledònia que a Wallis i Futuna. Políticament són partidaris del RCPR encara que compten amb dos escons a l'assemblea actual. L'índex de participació a les eleccions d'aquest sector poblacional se situa entre el 80 i 90 per cent, i com a fet curiós cal esmentar que han estat l'única comunitat rebuda per François Mitterrand en el seu darrer viatge a Nouméa. Els wallisencs són de religió catòlica, de la mateixa forma que els melanesis cerquen en l'adquisició de terrenys la seva vinculació a la terra.

—**Tahitians.** Al voltant d'uns 5.500, la major part dels tahitians són obrers o comerciants. Molt poc interessats en la política i en les lluites ètniques, compten només amb un escó a l'Assemblea territorial. No s'oposen a la idea d'independència, però critiquen durament els mètodes emprats pel FANKS.

—**Indonesis.** Dels 5.500 que componen aquesta ètnia a Nova Caledònia, uns 3.000 tenen nacionalitat francesa. Constitueixen la mà d'obra en les explotacions agrícoles i sobretot mineres i en la seva major part arribaren a Nova Caledònia a finals del segle passat. No tenen problemes amb la resta dels habitants, perquè no tenen poder econòmic ni representació política.

—**Vietnamites.** Encara que els vietnamites suposen una part molt petita de la població (al voltant de les 2.500 persones), representen un sector molt important de l'economia. Controlen el negoci de la importació, els grans comerços, explotacions agrícoles i les professions liberals més destacades. Des d'un punt de vista polític, estan al costat del RCPR i són els objectius primers dels conflictes racials. ■

X. Horcajo

DECLARACIÓ DEL CONSELL MUNDIAL DELS POBLES INDÍGENES

Se reunió en Panamá, del 23 al 30 de setiembre de 1984, la IV Asamblea General del «Consejo Mundial de los Pueblos Indígenas» de los cinco continentes. Se debatió como tema central del encuentro el derecho a la autodeterminación. En representación de América Latina participaron en la asamblea la CORPI (Coordinadora Regional de los Pueblos Indígenas que agrupa a México y Centroamérica) y el CISA (Consejo Indígena Sudamericano). El Consejo Mundial de los Pueblos Indígenas está reconocido por las Naciones Unidas como organización no-gubernamental. Como resultado de su trabajo la asamblea adoptó la declaración de principios que damos a continuación, destinada al grupo de trabajo sobre derecho indígena de las Naciones Unidas. La traducción del original brasileño es de DIAL.

DECLARACIÓN DE PRINCIPIOS

1. Todos los pueblos indígenas deberán ser respetados. No se permitirá la discriminación contra los pueblos indígenas. Todos los pueblos indígenas tienen derecho a la autodeterminación.

2. Todo Estado-Nación, dentro del cual se encuentran pueblos indígenas, deberá reconocer la población, el territorio y las instituciones propias de estos pueblos.

3. La cultura de los pueblos indígenas forma parte del patrimonio de la humanidad.

4. Los usos y costumbres de los pueblos indígenas deben ser respetados por los estados-naciones y reconocidos como fuente de derecho.

5. Todo pueblo indígena tiene el derecho a determinar qué personas o grupos están incluidos dentro de sus poblaciones.

6. Todo pueblo indígena tiene el derecho a determinar la forma, estructura y autoridad de sus instituciones propias.

7. Las instituciones de los pueblos indígenas, igual que las del estado-nación, deberán estar en congruencia con los derechos humanos, tanto individuales como colectivos, internacionalmente reconocidos.

8. Los pueblos indígenas y sus miembros tienen el derecho a participar en la vida política del estado-nación.

9. Los pueblos indígenas tienen derechos sobre sus tierras tradicionales y derechos de uso sobre sus recursos naturales.

10. Los derechos sobre la tierra de los pueblos indígenas incluyen el suelo, el subsuelo, las aguas territoriales, costeras o del interior, así como las zonas económicas costeras, dentro de los límites especificados por la legislación internacional.

11. Todos los pueblos indígenas tienen derecho a usar libremente su riqueza natural y sus recursos para satisfacer sus necesidades.

12. No se llevará a cabo acción o proceso jurídico alguno que, directa o indirectamente, lleve a destrucción de la tierra, aire, hielo del mar, vida animal, medio ambiente o recursos naturales, sin el consentimiento, libre e informado, de los pueblos indígenas afectados.

13. Los derechos originales sobre la cultura material, incluyendo zonas arqueológicas, objetos de artesanía, diseños, tecnología y obras de arte recaen en los pueblos.

14. Los pueblos indígenas tienen el derecho a recibir educación en su propia lengua y a crear sus propias instituciones educativas.

15. Los tratados entre naciones o pueblos indígenas y representantes de estados, establecidos de común acuerdo, tendrán validez total ante las leyes nacionales e internacionales.

16. Los pueblos indígenas tienen el derecho, de acuerdo con sus tradiciones de transitar libremente, realizar actividades tradicionales y mantener vínculos familiares a través de las fronteras internacionales.

17. Los pueblos indígenas y sus autoridades tienen el derecho a ser consultados previamente y a autorizar la realización de cualquier investigación científica o tecnológica dentro de su territorio, y deberá tener acceso a los resultados de tales investigaciones.

18. Los idiomas de los pueblos indígenas deberán ser respetados por el estado-nación en todas las relaciones entre aquellas y éste, sobre una base de igualdad y de no discriminación.

TEXT DE L'ACORD D'UXDA (entre Maroc i Líbia)

«Le Royaume du Maroc et la Jamahiriya arabe libyenne populaire et socialiste, conscients des dangers auxquels se trouvent exposés la nation arabe et le monde musulman en général et la Palestine et Jérusalem en particulier, du fait de la politique de violence et d'agression pratiquée par les sionistes qui, mus par l'orgueil et aveuglés par leur arrogance et leur superbe, ne cessent de porter atteinte aux valeurs sacrées de l'Islam et de violer les droits des musulmans et des Arabes, faisant fi des principes et des idéaux sur lesquels est fondée la communauté internationale et ne se sentant nullement obligés par les résolutions émanant des organisations et instances internationales de tous niveaux;

Considérant que, pour conjurer ces dangers qui menacent la nation arabe et le monde musulman, et en premier lieu la Palestine et Jérusalem, il importe de réaliser l'identité de vue, d'aliguer les volontés et de mobiliser les efforts en vue de repousser l'agression et d'assurer le triomphe de la justice, la sauvegarde des intérêts des Arabes et des musulmans et la défense de leur droit à l'existence et à la dignité;

Convaincus que l'adoption d'une telle conduite constituera un facteur décisif devant permettre à la nation arabe et au monde musulman de retrouver leur grandeur d'antan, d'occuper dans le monde une place digne de leur passé prestigieux et de consacrer leurs efforts à oeuvrer pour la promotion de leurs peuples et à les préparer à aborder le vingt et unième siècle, armés de tout ce qui pourra leur assurer un rang élevé parmi les peuples développés dans les domaines de la science et de la technique ainsi que dans les autres domaines du progrès humain et de la civilisation;

Tenant compte des obstacles auxquels se heurte la concrétisation de l'unité arabe comme l'a montré l'échec d'expériences précédentes, et considérant que la sagesse commande de tirer la leçon de cet insuccès, dû au fait d'avoir sousestimé les difficultés de l'entreprise, et que la meilleure conduite à adopter dans ce domaine consiste à mener une action persévérante et inlassable pour atteindre progressivement le but visé, sans précipitation dans la conception ni improvisation lorsqu'il s'agira de passer à la réalisation;

Conscients, plus particulièrement des liens solides existant entre les peuples du Maghreb arabe, unis par la communauté d'origine, la géographie, l'histoire, la religion, la langue, la similitude des modes de vie et des types de civilisation, et prenant en considération l'aspiration ancienne de ces peuples et de leurs dirigeants à établir entre eux une union qui renforcera leurs rapports fondés sur le voisinage et la communauté de destin et leur permettra d'aller de l'avant dans la voie de la création d'un ensemble intégré qui sera d'un poids non négligeable dans les domaines politique et économique parmi les peuples du monde développés, et notamment au sein de ceux du bassin méditerranéen qui, abstraction faite de leurs spécificités respectives, se partagent un même héritage de civilisation constitué, pour l'essentiel, de valeurs spirituelles et intellectuelles communes;

Désireux de répondre à ces aspirations et de contribuer à leur concrétisation, d'une manière réaliste, afin qu'elles passent du domaine des vœux à celui d'une parfaite réalisation;

Considérant que le meilleur moyen de parvenir à ce but consiste à instituer entre eux une Union susceptible de devenir un point de départ en vue de la mise en place de structures plus vastes dont l'objectif sera de servir l'unité des peuples arabes et musulmans et de réaliser leurs aspirations;

Considérant que cette Union constitue une contribution essentielle à l'unité du Maghreb arabe et, partant, un pas historique dans la voie de la réalisation de l'unité de la nation arabe, sont convenus de ce qui suit:

Article premier.— Sous la dénomination d'Union arabo-africaine, il est formé populaire et socialiste.

Article 2.— L'organe suprême de l'Union est la Présidence, exercée en commun par Sa Majesté la Roi du Maroc et Son Excellence le Guide de la Révolution du Premier septembre.

Seule la Présidence de l'Union dispose du pouvoir de décision.

Article 3.— Sous l'autorité de la Présidence, il est institué un secrétariat permanent. Le siège du secrétariat permanent est alternativement situé dans chacun des deux pays, il comporte une délégation permanente dans l'un et l'autre pays. Le secrétaire général relève de la nationalité de l'Etat sur le territoire duquel le siège du secrétariat permanent n'est pas situé. Le secrétaire général adjoint relève de l'autre nationalité. Le rythme de l'alternance est de deux ans.

Article 4.— L'Union dispose des conseils suivants:

- un conseil politique;
- un conseil de défense;
- un conseil économique;
- un conseil d'action culturelle et technique.

Ces conseils sont, selon les décisions de la Présidence, compo-

sés, per parties égales, de délégués de chacun des deux Etats.

Ces conseils, de nature consultative, ont pour mission, chacun dans son ordre de compétence:

- d'étudier les questions qui lui sont soumises per la Présidence;
- d'en proposer les solutions;
- à la demande de la Présidence, de préparer tous projets utiles.

Article 5.— L'Union est dotée d'une assemblée d'union composée de membres de la Chjambre des représentants du Royaume du Maroc et de membres du Congrès général du peuple de la Jamahiriya arabe libyenne populaire et socialiste. La mission de cette assemblée est de soumettre à la Présidence des recommandations en vue du renforcement de l'Union et de la réalisation de ses objectifs.

Article 6.— L'Union comporte une commission exécutive formée du conseil des ministres du Royaume du Maroc et de la commission populaire générale de la Jamahiriya arabe libyenne populaire et socialiste. La commission exécutive, dont le rôle est de suivre les décisions de la Présidence et d'en assurer l'exécution, se réunit, à intervalles réguliers, alternativement dans chacun des deux pays.

Article 7.— L'Union est dotée d'une cour de justice dont la composition est fixée par décision de la Présidence. Si un différend surgit entre les deux parties contractantes en ce qui concerne l'exécution ou l'interprétation du présent traité, chacune d'elles aura le droit d'en saisir la cour de l'Union pour y statuer. Les décisions et les avis de la cour sont définitifs et obligatoires.

Article 8.— L'Union a pour objet:

- de renforcer les liens de fraternité entre les deux États et les deux peuples;
- de promouvoir les progrès de la communauté arabe et de défendre ses droits;
- de participer à la sauvegarde de la paix chaque fois qu'elle est fondée sur la justice et l'équité et empreinte de stabilité et de permanence;
- de mettre en oeuvre des politiques communes;
- de contribuer à l'unification du Maghreb arabe et, partant, à la réalisation de l'unité de la nation arabe.

Article 9.— Les politiques communes visées à l'article précédent concernent:

- dans le domaine international, la fraternelle entente entre les deux pays et leur étroite coopération diplomatique;
- dans le domaine de la défense, la sauvegarde de l'indépendance de chacun des deux pays;
- dans le domaine économique, le développement industriel, agricole, commercial et social, au moyen notamment de la création d'entreprises communes et de l'élaboration de programmes économiques généraux ou spécifiques;
- dans le domaine culturel, une coopération tendant au développement de l'instruction à tous les niveaux, à la préservation des valeurs spirituelles et morales fondées sur les saints enseignements de l'Islam et à la sauvegarde de l'identité nationale arabe, par le moyen notamment d'échange d'enseignants et d'étudiants, de la création d'institutions universitaires, culturelles et de recherches communes.

Article 10.— L'Union dispose d'un budget de fonctionnement et d'un budget de développement.

Article 11.— Dans le respect sans réserve de leur souveraineté respective, chacun des deux Etats s'engage à ne point intervenir dans les affaires intérieures de l'autre État.

Article 12.— Toute agression dont l'un des deux États serait l'objet constituerait une agression envers l'autre.

Article 13.— L'Union n'exclut pour aucune des deux parties contractantes la conclusion d'accords analogues ou similaires que chacune d'elles pourrait conclure avec des États tiers. Avec l'agrément des deux parties contractantes, des États tiers appartenant à la nation arabe ou à la communauté africaine pourront adhérer au présent traité et devenir membres de l'Union.

Article 14.— Une commission *ad hoc* dont les membres seront désignés par la Présidence présentera des projets d'accords complémentaires tendant à préciser ou à développer les dispositions ci-dessus. Ces projets seront soumis à la Présidence pour décision.

Article 15.— Les intérêts de chacun des deux États seront représentés dans l'autre par un ministre ou un secrétaire (amin) résident.

Article 16.— Le présent traité entrera en vigueur dès son approbation, par voie de référendum, par le peuple du Royaume du Maroc et le peuple de la Jamahiriya arabe libyenne populaire et socialiste, conformément aux procédures applicables dans chacun des deux États.»

Fait à Oujda, le 16 kaada 1404 (13 août 1984).

Signé:
Hassan II,
Roi du Maroc

Signé:
Le colonel Maammer Kaddafi,
Guide de la Révolution